PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 139 (2449) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, petek 12. junija 1953 | Cena 20 lir

PO NASEM MNENJU, KI SMO GA ZASTOPALI NA PARISKI MIROVNI KONFERENCI, POMENI «ETNICNA LINIJA» LINIJO, KI DELI ETNICNO KOMPAKTNA OZEMLJA. TA LINIJA SE DA NAJTI, IN SICER TAM NEKJE PRI SOČI.

(Iz predavanja dr. A. Beblerja v Kopru)

ŠIROK ODMEV ITALIJANSKIH VOLITEV V SVETU

Po porazu De Gasperijeve politike

Ameriški tisk se sprašuje, kam so šle milijarde dolarske pomoči - „Populaire" pravi, da De Gasperijev poraz nikakor ne pomeni poraza demokracije - Nemški socialni demokrati: „Demokracije brez ustvarjalne socialne politike ne more ohraniti pri življenju noben volilni mehanizem" - Posledice italijanskih volitev za Adenauerjev večinski volilni zakon

NEW YORK, 11. — Ves svetovni tisk obširno komentira izide italijanskih volitev. Medtem ko kaže ameriški tisk v glavnem zaskrbljenost glede bodoče italijanske zunanje politike, so drugod bolj vznemirjeni zaradi porasta opozicije, zlasti pa skrajne desnice.

Newyorški «Daily News» zatrjuje v svojem včerajšnjem uvodniku, da «s šestimi milijardami dolarjev ni bilo mogoče odtegniti italijanskih komunistov od zavestništva z Moskvo», in nadaljuje: «Naši poskusi vmešavanja v italijanske zadeve so zelo koristili desnici, ki prav tako kot levica noče imeti nobenega opravka z nami. Morda bi lahko kupili nadaljnjih pet let življenja za italijansko vlado (morda pa niti ne), ki bi vodila filo-ameriško in zahodno usmerjeno politiko; vendar bi ostalo dejstvo, da to politiko odobrava samo 50 odst. italijanskega ljudstva. Ali ni morda čas, da od začetka do konca pregledamo to praktično navado, da poskušamo kupovati prijatelje z ameriškimi dolarji?»

Z dokazovanjem, da je ameriška pomoč malo koristila, se ukvarjajo tudi številni drugi listi. Tako piše rimski dopisnik velikega «New York Herald Tribune», Frank Kelley, da je «okrepitev desnice opozorilo Ameriki glede njene povojne politike, po kateri je Italija dobila več kot tri milijarde in pol gospodarske in vojaške pomoči brez natančnega nadzorstva nad njihovo uporabo. Nekateri opazovalci sodijo, nadaljuje Kelley, da bi bilo treba poskrbeti, da pride ameriška pomoč tudi do malih ljudi».

«World Telegram and Sun» pa piše, da bi «klavrni volilni rezultati italijanskih volitev morali prepričati naše vladajoče osebnosti, da je gospodarska pomoč izgubila svojo funkcijo v Italiji. De Gasperijeva vlada bo ob podpori ameriške vlade nominalno ostala pri krmilu, pretrpela pa je moralni poraz da je dobila manj glasov kot opozicija. Ameriška vlada je zapravila v Italiji po vojni tri milijarde in pol dolarjev, medtem ko je Rusija izterjevala reparacije — in vendar so komunisti in socialisti okrepili svoj položaj, monarhisti in fašisti, ki so tudi protiameriško usmerjeni, pa so potrojili svoje sile».

Edino «Baltimore Sun» izraža še upanje, da bi povečana ameriška pomoč morda lahko De Gasperiju polagoma spet pomagala na noge, čeprav pravi da perspektive v Italiji niso rožnate.

Nekateri listi pa se nekoliko bolj poglabljajo v italijanski položaj. Tako piše «Washington Post», da je treba med vzroki, zaradi katerih vladna koalicija ni dobila večine glasov, našteti «nezadovoljstvo zaradi nesposobnosti vlade, da bi rešila vprašanja agrarne reforme in preobljudenosti, želja po spremembi, preveliko zaupanje nekaterih volivcev, da bo center tako ali tako zmagal, in majhno zanimanje za volitve». List nadaljuje: «Slabi okus s katerim je veleposlanica Luce omenila da utegne ameriška pomoč prenehati, če bo vladna koalicija poražena, in izredno kritično poročilo nekega industrijca, svetovalca MSA, sta morda tudi povzročila sovražno reakcijo». Končno meni list, da pomenijo volilni izidi v Italiji «slabo sporočilo za ZDA in za atlantsko zvezo».

Tudi «New York Post» poskuša razlagati volilne izide z notranjim položajem v Italiji in navaja pri tem izjavo škofa iz Tivolija, ki jo je nedavno objavil neki ameriški list in ki poudarja revščino, v kateri žive Italijani v mnogih pokrajinah, kjer so «bogati preveč bogati, reveži pa preveč revni». List pravi, da je tivolski škof mnogo bližji resnici kot senator MacCarthy, ker «poudarja resnico, ki je demokracije ne bi smela nikoli pozabiti — da v revnih in zaostalih deželah lahko samo radikalne gospodarske in socialne reforme kaj zaležejo». Dokler pa so bogati preveč bogati in reveži preveč revni, zaključuje list, ne Clara Luce ne kdo drugi ne bo mogel kaj pomagati.

«New York Herald Tribune» pravi, da pomenijo volilni rezultati veliko razočaranje, da pa je še mogoče rešiti cilje, ki jih je zasledovala De Gasperijeva politika. List pravi nato, da se sicer ni izpolnilo upanje, da bodo vladne stranke dobile absolutno večino, da pa so rezultati vendarle nekoliko pomirili demokratične opazovalce.

Tudi «New York Times» pravi, da so bile volitve razočaranje, tolaži pa se, da bi utegnilo biti še slabše, in da je bolje, da so vladne stranke dobile vsaj šibko večino v obeh zbornicah, kot da bi dobile «večinsko nagrado» v poslanski zbornici in bi ostale v manjšini v senatu. List očita nato Parriju in Corbinu, da sta onemogočila popolno demokristjansko zmago, in nadaljuje, da je «glavni krivec italijanski državljan, tako prirojeno omahljiv, tako politično negotov, tako nehvaležen tudi dobri vladi, tako nagonsko nagnjen k anarhični opoziciji, da so mnogi milijoni rajši glasovali za ekstremiste, ko bi lahko izbrali zmernost svobode in demokracije».

Razočaranje izraža tudi londonski tisk, ki pa prav tako dodaja, da še ni izginilo vsako upanje na stalno vlado v Italiji, čeprav pravi na primer «News Chronicle», da je «politična bodočnost Italije, kot kaže, prav tako negotova in malo dobrega obetajoča kot v Franciji». List nadaljuje, da bi bilo preveč zahtevati popolno ozdravljenje v sedmih ali osmih letih totalitarne politike, po izgubljeni vojni in uničenem gospodarstvu, da pa je «križ prav v tem, da se zdi, da gre zdravljenje na slabše namesto na bolje».

«Manchester Guardian» pa zatrjuje, da lahko «samo najstrumnejša disciplina reši Italijo pred novo nevarnostjo nestabilnosti, ker ima sredinska koalicija šibko večino v obeh zbornicah». List nadaljuje, da je bila demokristjanska stranka vedno koalicija raznih skupin, ki jih drži skupaj bolj enotna verska usmerjenost kot enotna politična koncepcija; zdaj utegnejo nekatere od teh skupin iskati zaveznike med monarhisti in fašisti.

Zelo zanimivi so komentarji francoskega tiska. Glasilo socialistične stranke «Le Populaire» pravi: «Relativni De Gasperijev poraz nikakor ni poraz demokracije, prvič zato, ker je zdaj neučinkoviti volilni zakon predstavljal nemoralno sredstvo, drugič pa zato, ker bi to taktiko utegnili posnemati v mnogih zahodnoevropskih državah, ko bi se posrečila». Neodvisni socialistični list «Combat» pa poudarja, da pomenijo volilni izidi poraz za De Gasperija, in opozarja na napredek Nennijevih socialistov.

V Švici pa meni liberalni list «Basler Nachrichten», da se je pokazalo, da je bil novi volilni zakon močno orožje, toda ne za tiste, ki so ga sestavili, temveč za tiste, proti katerim je bil namenjen.

Stockholmski socialdemokratski list «Morgen Tidningen» pravi v svojem uvodniku, da se De Gasperi verjetno ne bo mogel vzdržati na oblasti s sedanjo koalicijo, če ne bo sprejel monarhistov v vlado ali pa razpisal novih volitev z upanjem, da bo na škodo manjših strank dobil še tiste glasove, ki mu manjkajo do večinske nagrade. Na splošno izražajo švedski listi bojazen, da bo Italija postala druga Francija, kjer ne bo mogoče sestaviti vlade, ki bi imela trdno oporo v parlamentu.

Najbolj zanimiv pa je odmev italijanskih volitev v Zahodni Nemčiji, kjer pripravlja Adenauerjeva vlada podoben volilni zakon kot Scelbov v Italiji, le z razliko, da je naperjen proti socialnim demokratom. Razumljivo je torej, da je neuspeh večinskega volilnega zakona v Italiji imel še prav poseben odmev. Volitev v Zahodni Nemčiji bodo v septembru.

Tiskovna služba zahodnonemške liberalno - demokratične stranke, ki nasprotuje Adenauerjevemu volilnemu zakonu, opozarja, da je «demokracija v nevarnosti, kadar si poskuša stranka, ki je na oblasti, zagotoviti nemoteno vlado z manevriranjem z volilnim menjanizmom. Liberalni demokrati so predložili parlamentu zakon, ki prepoveduje volilne bloke.

Precejšnjo zadrego kaže vladni tisk, ki govori o «De Gasperijevi zmagi».

Socialdemokratsko glasilo pa poudarja, da so italijanske volitve «svarilo za demokracije v svetu..., kajti demokracije brez ustvarjalne socialne politike ne more ohraniti pri življenju noben volilni mehanizem».

Smrtna žrtev volitev v Južni Italiji

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — V Italiji je po velikem razburjenju volilne kampanje in čakanja na rezultate nastalo malo zatišja. Politiki počivajo — na videz ali pa tudi zares — po naporih volilne kampanje in stiki med raznimi strankami so zaenkrat le še zakulisni. Za konec tedna pa so že napovedani sestanki vodstev raznih strank, ki bodo proučila položaj. Tako se bo izvršni odbor PRI—stranke, ki je pri volitvah najbolj trpela, saj ni spravila niti enega svojega človeka v senat — sestal že jutri zvečer. Vodstvo PSDI se bo sestalo v soboto opoldne, vodstvo PLI pa verjetno šele prihodnji teden.

Vodstvo demokristjanske stranke, ki je včeraj slavilo «volilno zmago», se bo sestalo v ponedeljek predpoldne. Sestanek je bil najprej sklican za soboto, potem pa so ga preložili, ker je baje hudo obolela hčerka političnega tajnika Gonelle.

Medtem so v državni urad za volitve v poslansko zbornico pri kasacijskem sodišču začeli prihajati zapisniki iz volilnih okrožij z rezultati nedeljskih volitev. Sodijo, da bo urad, ki mu predseduje kasacijski sodnik Ferrante Ferranti, proglasil uradne rezultate volitev še ta teden.

Med komentarji italijanskega tiska je treba omeniti vatikansko glasilo «Osservatore Romano», ki seveda govori o velikem demokristjanskem uspehu in navaja kot razloge zanj «dobroto Vsemogočnega, delo, ki so ga opravili ljudje dobre volje na področju obnove, in končno disciplinirano strnjeno enotnost italijanskih katoličanov». Da pa ta «uspeh» ni bil še večji, navaja list tele razloge: «nebrzdano krivičnost volilne propagande nasprotnikov resnice, poštenosti in državljanskega čuta, zoprni antiklerikalizem, ki je dosegel višek z bogotajskimi in krivičnimi ovadbami škofov in zgrešeno postavljanje borbe s strani monarhistov in MSI». Se pravi, monarhisti in fašisti so za Vatikan čisto v redu ljudje, samo malo preveč konkurence so delali demokristjanom...

Povolilno zatišje je nekoliko prekinila tudi vest o smrtni žrtvi volilnih rezultatov. V vasi Minervino Murge pri Bariju je prišlo do krvavega pretepa na nož med tremi demokristjani in tremi kominformisti. V pretepu so bili vsi udeleženci ranjeni, eden med njimi, demokristjan Angelo Frons, pa je zaradi ran izdihnil. Kmalu po tem pretepu je začel tajnik demokristjanske sindikalne organizacije CISL z balkona sedeža demokristjanske stranke streljati s pištolo, baje v zrak, da bi priklical policijo... Na prihod močnih oddelkov policije in karabinjerjev seveda ni bilo treba dolgo čakati. Oblasti so uvedle preiskavo in so zelo rezervirane; izvedelo se je le, da je bil kominformist Carlone aretiran, ker je zabodel Fronsa, in da imajo vsi ranjenci rane od noža.

WASHINGTON, 11. — V Washingtonu ne izključujejo, da bo konferenca treh na Bermudih odložena. V političnih krogih pripominjajo, da bo novi francoski vladni predsednik, ko bo izvoljen, potreboval vsaj 15 dni, da temeljito prouči aktualna mednarodna vprašanja, preden se udeleži tako važne konference.

Delegat FLRJ proti samovolji kominformovskega tajnika donavske komisije

BUKARESTA, 11. — Na današnji seji posebnega odbora donavske komisije v Bukarešti so zastopniki kominformovskih držav ponovno nastopili proti predlogom jugoslovanske delegacije in pokazali, da še vedno zastopajo stališče tajnika komisije, se pravi stališče ZSSR, ki še nadalje zavzema prevladujoč položaj v komisiji.

Šef jugoslovanske delegacije je spodbijal tudi trditve, da teži jugoslovanski predlog za tem, da se funkcije sekretarja prenesejo na direktorja in izjavil, da je namen jugoslovanskega predloga ta, da opravljajo sedanjo funkcijo sekretarja kolektivno vse obrežne države — članice komisije, da pa direktor kot nameščenec komisije odgovarja za svoje delo izključno komisiji. Šef jugoslovanske delegacije Petrović je nadalje kritiziral dosedanjo prakso, po kateri sekretar sam izdaja sklepe v času med zasedanji in predlagal, naj se ustanovi izvršni odbor zastopnikov vseh držav članic, ki bi stalno zasedal. Jugoslavija želi stalno sodelovati v delu komisije, je poudaril Petrović, in ne želi, da bi jo pri tem delu zastopal delegat neke tuje države.

OPOMIN OZN SINGMANU RIJU zaradi oviranja sklenitve premirja?

Južnokorejski predsednik negativno odgovoril Eisenhowerju in si je dal od skupščine izglasovati izredna pooblastila. Celo senator Taft obsoja Singmanrijevo trdovratnost

WASHINGTON, 11. — V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da bo premirje na Koreji sklenjeno konec tega tedna ali najpozneje prve dni prihodnjega tedna. V istih krogih pojasnjujejo, da je treba v Panmunjomu rešiti še nekatera tehnična vprašanja. Danes so se častniki glavnega štaba sestali dvakrat in prihodnji sestanek je določen za jutri zjutraj.

Pet nevtralnih držav, ki bodo sestavljale repatriacijsko komisijo, bo v kratkem sporočilo svoj dokončni pristanek, kar bo odpravilo zadnjo oviro diplomatskega značaja za sklenitev premirja, če se izvzame trdovratna opozicija južnokorejskega predsednika Singmana Rija. Kakor že javljeno, je načelnik švicarskega političnega departmaja Petitpierre izjavil, da bi zvezni svet, zato da prepreči zavlačevanja sklenitve premirja, utegnil tudi pristati na sodelovanje Švice v komisiji nevtralnih držav. Na to švicarsko stališče so vplivale informacije, da je južnokorejska vojska pod poveljstvom Združenih narodov in da so vsi severnokorejski in kitajski ujetniki pod zavezniško jurisdikcijo in niso podvrženi nadzorstvu južnokorejskih oblasti. Tudi Švedska je včeraj uradno sporočila, da sprejme sodelovanje v komisiji nevtralnih držav.

Nocoj se je izvedelo, da je indijska vlada ugodno odgovorila na vabilo, naj sodeluje pri repatriacijski komisiji. Pridržala pa si je pravico, da pošlje dokončno sporočilo.

Praški radio je nocoj javil, da je češkoslovaška vlada sprejela vabilo, naj bi imenovala svojega predstavnika v omenjeni komisiji. Prav tako javlja poljska agencija PAP, da je poljska vlada sklenila poslati svojega predstavnika v to komisijo.

Vseh pet držav, ki so bile določene za to komisijo, je torej sprejelo imenovanje. Samo Švica je javila, da bo jutri sporočila svoj dokončni sklep.

Medtem pa južnokorejski predsednik Singman Ri še dalje trdovratno vztraja na svojem stališču in grozi z nadaljevanjem vojne. Danes je južnokorejska skupščina celo izglasovala resolucijo, ki poziva vlado, naj sklene pogodbo s Cangkajškom. Neka južnokorejska osebnost je izjavila, da razmišlja Singman Ri o tem, da bi pozval Cangkajška, naj začne ofenzivo proti celinski Kitajski istočasno z južnokorejsko ofenzivo proti severu. Namestnik južnokorejskega vladnega predsednika pa je dopisniku agencije Reuter izjavil, da bo južnokorejska vojska ostala na sedanji bojni črti ter se ne bo ozirala na nobeno določbo dogovora o premirju, ki bi določala drugačno demarkacijsko črto. Odklonila bo namreč, da bi se umaknila na demarkacijsko črto, ki bi bila bolj južno od sedanje bojne črte.

Južnokorejski poslanik v Washingtonu pa je danes ponovil, da je njegova vlada še dalje odločena, da ne podpiše premirja. Predsednik Singman Ri pa je objavil izjavo, v kateri «obžaluje, da se ne more ozirati na zadnji prijateljski nasvet predsednika Eisenhowerja». Dodal je, da bi premirje pod sedanjimi pogoji «pomenilo smrt za Južno Korejo. Nato pa poziva prebivalstvo, naj se vzdrži slehernega sovražnega dejanja proti osebju Združenih narodov.

Danes je Singman Ri sklical novo sejo vlade in kakor javljajo obveščeni krogi, so odgovor predsedniku Eisenhowerju poslali po ameriškem poslaništvu v Seulu. V tem odgovoru izjavlja Singman Ri, da ne bo sprejel premirja, na podlagi katerega bi Koreja ostala razdeljena. Proti premirju je vlada organizirala danes v Pusanu demonstracijo, pri kateri je sodelovalo okoli 50 tisoč ljudi. Odredila je, naj bodo vsi uradi in trgovine zaprti. Medtem javlja notranji minister, da je narodna skupščina sklenila podeliti predsedniku Singmanu Riju izredna pooblastila, da med drugim «podvzame vse primerne ukrepe za totalno mobilizacijo vseh sil in za nadzorstvo nad proizvodnjo in delovno silo». To pa «zaradi sedanjega političnega položaja v zvezi s premirjem».

Celo ameriški republikanski senator Taft je zavzel stališče proti Singmanu Riju. Včeraj je izjavil, da je Singmanrijeva opozicija proti premirju blaznost. Dodal je, da bo po njegovem mnenju južnokorejski predsednik konec koncev podpisal premirje.

V krogih Združenih narodov so zaskrbljeni zaradi stališča Singmana Rija. Stevilne delegacije so mnenja da bo morala OZN, če južnokorejski predsednik ne privoli v premirje, resno opomniti ga in ga opozoriti, da OZN odločno nasprotuje vsakemu napadu in vsakemu poizkusu nasilne združitve Koreje. Pristojni ameriški funkcionarji z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da bi mogla Južna Koreja zavleči sklenitev premirja, če ne kaj hujšega. Nekateri sodijo, da bi utegnilo priti do zmede in prelivanja krvi, če južni Korejci ne spremenijo svojega stališča.

Odločen odpor delavcev v ČSR

DUNAJ, 11. — Češkoslovaški begunci, ki so prišli na Dunaj, potrjujejo poročila o demonstracijah in neredih, ki so bili 1. junija v Plznu proti denarni reformi. Skupine demonstrantov, povečini delavcev, so uničile občinske prostore ter raznesle in zažgale dokumente in arhive. Do 4. junija so se v mestu slišali streli.

Tamkajšnji časopis «Pravda» od 5. junija označuje te demonstracije kot «protidržavno demonstracijo z namenom, da se zruši režim in vzpostavi kapitalizem in da se iz Plzna napravi odskočna deska za protirevolucionarni udar v ČSR». List piše tudi, da so bile v občinskem uradu uničene slike kominformističnih voditeljev in razobešene Beneševe slike, Stalinove in Gottwaldove slike ter sovjetske zastave so demonstranti javno poteptali in jih nato zažgali. Te demonstracije in neredi so najhujši, kar jih je bilo v ČSR po uvedbi denarne reforme. Prebivalstvo je bilo zlasti razjarjeno nad nedeljskim govorom Zdeneka Nejedlega, ki je dejal: «Nimamo nobene simpatije do tistih, ki so zgubili prihranke zaradi reforme. Ni naša krivda, če niso spravili svojih prihrankov v banki».

Tudi v Brnu so bile demonstracije proti denarni reformi in 1. junija so tam baje razglasili obsedno stanje. Tudi v drugih krajih ČSR so razglasili obsedno stanje in stanje pripravljenosti po 10 dneh stavk in demonstracij.

Kakor izjavljajo begunci, ki so prišli te dni iz ČSR v Muenchen, so prenehali delavci v pekarnah Vršovic in Prage 5. junija z delom, tako da je morala vojska prevzeti peko kruha za prebivalstvo. Do podobnih pojavov je prišlo tudi v nekaterih drugih podjetjih Prage, kjer so delavci prav tako odklonili, da bi delali. V nekaterih drugih podjetjih, n. pr. «Sokolovo» in «Stalingrad» so delavci sicer nadaljevali z delom, vendar pa počasi, brez volje in komodno, izjavljajoč, da delajo v odnosu 1 proti 50, to se pravi tako, kakor da so jim bile zamenjane naprej izplačane plače za mesec junij. Kakor je znano, se denarna zamenjava na Češkem izvaja na temelju 50 starih kron za eno novo. Od tega so izvzete samo denarne vsote do 300 kron, ki jih zamenjavajo v odnosu 5 starih za 1 novo. Denarne vloge v bankah in prihranki v branilnicah se zamenjavajo po različnih stopnjah, ki se gibljejo od 5 do 30 starih kron za 1 novo. Zanimivo je, da so iz te skale izvzete državne nagrade, ki so vložene v bankah, in ki se izplačujejo v odnosu 5 starih za 1 novo krono, ne glede na vsoto.

TEŽNJA SOVJETSKE POLITIKE ZA NEVTRALIZACIJO NEMČIJE

Zadnji ukrepi v Vzhodni Nemčiji ne zatajujejo samo dosedanjega kurza v notranji gospodarski politiki, temveč poskušajo tudi pripraviti položaj, ki bi okrepil sovjetsko stališče na bodoči konferenci štirih. Mnenje ameriških političnih krogov

BERLIN, 11. — Nocoj so v zvezi z včerajšnjim sporočilom enotne socialistične stranke objavili uradno poročilo, ki javlja, da je vzhodnonemški ministrski svet, ki se je sestal pod Grotewohlovim predsedstvom, sklenil revidirati petletni načrt, «zato da se izboljša življenjska raven na sovjetskem področju». Razen tega je ministrski svet razveljavil zadnje ukrepe, s katerimi so bile odvzete živilske nakaznice tistim, ki niso v delovnem razmerju, in njihovim družinskim članom. Dalje je ministrski svet odredil, da se v državnih trgovinah zniža za 10 odst. cena sladkorja in živil, ki vsebujejo sladkor. Ta ukrep razveljavlja zvišanje cen, ki je bilo določeno 19. aprila.

Na področju zasebne trgovine — dodaja poročilo — bodo vsi prisilni ukrepi zaostanka pri plačevanju davkov in socialnih prispevkov ukinjeni. Ta ukrep velja za male, srednje in velike zemljiške lastnike, za obrtnike, trgovce na drobno in na debelo, za zasebno industrijo ter za gradbena in prevozna podjetja.

Obrtniki, trgovci, industrijci ter gradbeni in prevozniški podjetniki bodo na zahtevo dobili povrnjene naprave, ki so jim bile zaplenjene, in dobili bodo tudi državne kredite.

Ministrski svet je znova uvedel znižane železniške pristojbine za vsakogar, ki ima do tega pravico, ne glede na njegov dohodek.

Glede socialnih dajatev se vzpostavi prejšnja višina. Kmetijska posestva, ki so bila zaplenjena lastnikom na podlagi določb od 19. aprila, se bodo vrnila. Lastnikom bodo popolnoma priznane njihove civilne pravice in bodo lahko znova zavzeli mesto v gospodarskem in socialnem življenju dežele. Kmetovalci, ki so zapustili svoja posestva, se lahko vrnejo. V primeru, da povračilo lastnine ne bo mogoče, se bo izplačala odškodnina.

Pravosodni minister in državni pravdnik morata znova proučiti vse aretacije, vse viseče procese in vse že izrečene obsodbe, zato da se odpravijo morebitne neupravičene strogosti.

Končno je ministrski svet odobril dogovore, ki jih je predsednik Grotewohl sklenil s predstavniki protestantske cerkve.

To so ukrepi, ki jih je sinoči predlagal politični urad enotne socialistične stranke.

Predsednik nemške demokristjanske parlamentarne skupine v Zahodni Nemčiji Von Brentano je izjavil, da je odločno stališče Zahoda prisililo sovjetske oblasti, da podvzamejo te ukrepe pred sklicanjem morebitne konference štirih. Izrekel je sicer zadovoljstvo nad temi ukrepi, dodal pa je, da jih je treba predvsem vzeti kot «taktične poizkuse motenja zahodne politike». Pripomnil je, da to ne sme biti ovira, da ne bi resno upoštevali sovjetskih korakov

Poznavalci nemških razmer v Beogradu sodijo, da sporočilo politbiroja enotne socialistične stranke v Vzhodni Nemčiji napoveduje zanimiv razvoj položaja ne samo v Nemčiji, temveč tudi v odnosih med Vzhodom in Zahodom in da ti ukrepi izražajo težnjo sovjetske zunanje politike, da se nevtralizira Nemčija. V zvezi s tem pričakujejo v bližnji bodočnosti novo sovjetsko pobudo za združitev Nemčije.

Ukrepi, ki jih napoveduje sporočilo enotne socialistične stranke in za katerimi dejansko stoji novi sovjetski visoki komisar v Vzhodni Nemčiji Semjonov, ne zatajujejo samo dosedanjega kurza v notranji gospodarski politiki v Vzhodni Nemčiji, temveč poskušajo tudi pripraviti položaj, ki bi okrepil sovjetsko stališče na bodoči konferenci namestnikov zunanjih ministrov štirih velikih.

V Beogradu sodijo, da novi ukrepi v Vzhodni Nemčiji niso bili podvzeti toliko zaradi slabega položaja vzhodnonemškega ljudstva, kot zaradi težnje sovjetske zunanje politike, ki želi preprečiti namene zahodnih sil in si ustvariti ugoden položaj za primer, da bi prišlo do razgovorov za rešitev nemškega vprašanja.

V ameriških političnih krogih zelo skrbno proučujejo zadnje ukrepe v Vzhodni Nemčiji. Komentarji so zelo previdni, toda izvedenci se strinjajo v trditvah, da gre za važen dogodek. Novi sklepi imajo baje uradno namen, kakor je javil Grotewohl, «pripraviti zopetno združitev Nemčije, katere položaj terja, da obe strani podvzameta konkretne ukrepe». Po mnenju, ki se je razširilo v ZDA, pa imajo ukrepi trojni namen: 1. V prvi vrsti gre za manever, ki naj bi napravil vtis na javno mnenje ob priliki bližnjih volitev v Zahodni Nemčiji, pri katerih se bo odločila usoda Adenauerjeve vlade. Berlinska vlada — po navodilih sovjetskih okupatorjev — bi hotela dati konkretne dokaze svoje volje za uresničenje združitve Nemčije v upanju tudi da opogumi opozicijo proti kanclerju Adenauerju.

Domnevajo tudi, da ti pojavi dobre volje, ki sledijo ukinitvi sovjetske nadzorstvene komisije in sovjetskim koncesijam Avstriji, težijo za tem, da zmedejo javno mnenje tako na vzhodnem kakor tudi na zahodnem področju v kočljivem trenutku. Po mnenju pristojnih krogov ima ta manever nekaj možnosti delnega uspeha.

2. Drugi namen novih ukrepov pa naj bi bil po mnenju izvedencev preprečiti zopetno oboroževanje Nemčije in sodelovanje bonske vlade v evropski obrambni skupnosti in pri drugih federativnih načrtih. Zaradi tega v Washingtonu zelo resno presojajo te manevre, ker gre sedaj prvikrat za dejanja in ne samo za besede.

3. Končno domnevajo, da hočeta Sovjetska zveza in Vzhodna Nemčija z novimi ukrepi pospešiti sklicanje konference štirih za razpravljanje o Nemčiji. Verjetno je, da bo Sovjetska zveza sama dala pobudo in povabila ostale tri velesile na sestanek, ali pa da upa, da bo z zadnjimi koncesijami v Nemčiji in Avstriji dala Churchillu spodbudo, da na bermudski konferenci zahteva sestanek štirih.

Medtem se je v zahodnem Berlinu danes zaradi napovedanih ukrepov v Vzhodni Nemčiji tečaj vzhodne marke dvignil. Zaradi velikega povpraševanja so menjalnice v zahodnem Berlinu določile tečaj v razmerju 545 vzhodnih mark za 100 zahodnih. Do včeraj je bilo razmerje 615:100. Povpraševanje po vzhodnih markah, se je tako povečalo, da so popoldne menjalnice sklenile omejiti operacije.

Na Dunaj pa prihajajo medtem vesti iz več sovjetskih satelitskih držav, da se sovjetski blok pripravlja na veliko ofenzivo «gospodarske dobre volje». V kratkem bodo baje države sovjetskega bloka stavile državam Zahodne Evrope ugodne trgovske ponudbe.

ČETRTI TEDEN VLADNE KRIZE V FRANCIJI

Po Plevenovi odklonitvi je na vrsti André Marie

Auriolov poziv političnim voditeljem - Tudi Pinay je odklonil pooblastilo za sestavo vlade - Marie bo dal danes odgovor

PARIZ, 11. — Francija je že tri tedne brez vlade in nič ne kaže, da bo vladna kriza skoraj rešena. Bidault, ki mu je sinoči skupščina odklonila investituro, je že peti politik, ki mu je predsednik Auriol poveril nalogo za sestavo vlade, in tretji, ki se je predstavil skupščini.

Kakor znano, je Bidaultu manjkal samo en glas, da bi bil potrjen. Dobil je 313 glasov, dočim je za ustavno večino potrebno 314 glasov (skupščina ima namreč 627 poslancev). Za investituro so glasovali vsi poslanci MRP, 63 gollistov, 22 golističnih odpadnikov, poslanci desnega centra, 14 neodvisnih za prekomorske dežele in 27 radikalov. Proti pa so glasovali socialisti (105), kominformisti (101) in 22 radikalov. Več poslancev se je glasovanja vzdržalo.

V Parizu so mnenja, da je treba činitelje, ki so prispevali k Bidaultovem porazu, iskati v bojazni skupščine, da ne bi bila razpuščena, če bi Bidault menil, da je njegova večina premalo trdna.

Takoj po napovedi uradnega izida glasovanja je Bidault odšel k predsedniku republike Auriolu. Danes zjutraj je predsedstvo republike objavilo sledečo izjavo: «Predsednik republike, ki ga skrbi nujnost rešitve gospodarskih, finančnih in socialnih vprašanj in zaradi bližnje konference na Bermudih ter zaradi ugotovitve, da obstaja v narodni skupščini taka večina, ki bi lahko rešila ta vprašanja, je sklenil posvetovati se s predsedniki parlamentarnih skupin. To z jasnim namenom, da vidi, kateri osebnosti bi bile njih skupine pripravljene dovoliti investituro, da vodi to večino po poti reševanja gospodarskih, finančnih in socialnih vprašanj in da zastopa Francijo na prihodnjih mednarodnih konferencah. V ta namen bo predsednik sprejel danes popoldne voditelje skupin. Nov vladni predsednik bo določen takoj za tem».

V pariških političnih krogih tolmačijo objavo Auriolove izjave kot znak, da je predsednik mnenja, da je sedanja kriza precej resna.

Danes je Auriol začel posvetovanja in je povabil Plevena, naj bi «prispeval k rešitvi krize», toda Pleven je to odklonil. Za tem je Auriol sprejel Pinaya. O svojem razgovoru z Auriolom je Pleven izjavil: «Predsednik me je vprašal za mnenje o razvoju dogodkov in me je vprašal, ali lahko prispevam k rešitvi krize. Predsedniku sem lahko samo rekel, da je jasno, da je od začetka krize razvoj položaja zaostril razdvojenost v parlamentu in v strankah. Ta položaj povzroča zaskrbljenje vseh republikancev. Sodim, da bomo iz tega izšli, samo če bomo vse opozorili na čut patriotizma».

Pinay pa je izjavil, da ni še prišel njegov trenutek, ker je položaj enak kakor pred tremi tedni in da sedanji trenutek ne bi bil ugoden vladi, kateri bi on predsedoval.

Pozneje je Auriol sprejel Mayerja in ta je po razgovoru s predsednikom izjavil, da je z njim proučil položaj francoskega zaklada. Takoj nato se je pri predsedniku republike oglasil radikalni socialist André Marie, katerega je Auriol pooblastil, naj bi sestavil novo vlado. Ko je zapustil Elizejsko palačo, je André Marie izjavil, da se bo nocoj sestal s predsednikom skupščine Herriotom, s predsednikom republiškega sveta Monnervillem in z Renéjem Mayerjem ter bo z njimi proučil položaj. Jutri zjutraj pa se bo posvetoval s kolegi odbora Cadillac (v katerem so vodilni odbor in parlamentarci radikalno socialistične stranke) in njegovo nadaljnje ravnanje bo odvisno od njih odgovora. Pozneje bo sklical voditelje posameznih parlamentarnih skupin, da z njimi prouči program, ki bi bil sprejemljiv za večino. Ko bodo jasno vidni znaki za rešitev krize, bo dal predsedniku svoj odgovor.

André Marie je advokat in ima 55 let. Julija 1948 ga je predsednik pooblastil za sestavo vlade, a je moral poizkus opustiti. Po drugi svetovni vojni je bil pravosodni minister v treh vladah.

Sporočilo turške vlade o sovjetski noti

CARIGRAD, 11. — Turška agencija «Anatolia» javlja: «Sovjetska vlada je dala izjavo turškemu poslaniku v Moskvi. Javno mnenje bo obveščeno, ko bo turška vlada odgovorila in objava besedila dogovorjena s sovjetsko vlado. Zaradi spoštovanja diplomatskih pravil se vztraja na tajnosti ter je upati, da to ne bo povzročilo neumestnih komentarjev».

Izvedelo se je da so danes na seji vlade razpravljali o glavnih točkah turškega odgovora in da je turška vlada v tesnem stiku s člani NATO.

DUNAJ, 11. — Neodvisni desničarski list «Die Presse» zatrjuje, da se bodo na Dunaju v kratkem začela diplomatska pogajanja o avstrijski državni pogodbi.

Rezultati italijanskih volitev 1946-1953

Stranke	Ustavodajna skupščina 1946	Parlament (zbornica) 1948	Upravne volitve 1951-1952	Parlament (senat) 1953	Parlament (zbornica) 1953
DC	8.081.000 (35,2 %)	12.712.516 (48,4 %)	8.013.212 (36,3 %)	9.894.754 (40,7 %)	10.859.554 (40,08 %)
PSDI	———	1.858.116	1.702.906 (7,7 %)	988.778 (4,1 %)	1.223.870 (4,51 %)
PRI	1.101.000 (4,8 %)	651.875 (13,4 %)	560.562 (2,5 %)	225.611 (0,9 %)	437.899 (1,61 %)
PLI	1.561.000 (6,8 %)	1.003.727	871.135 (3,9 %)	720.698 (3 %)	815.681 (3,14 %)
KPI	9.450.000 (41,1 %)	8.136.637 (31 %)	4.495.681 (20,3 %)	5.080.143 (20,9%)	6.122.638 (22,70 %)
PSI			2.892.811 (13,1 %)	2.929.926 (12,1 %)	3.440.222 (12,70 %)
MSI	———	526.882	1.406.940 (6,3 %)	1.482.101 (6,1 %)	1.580.395 (5,90 %)
PNM	1.848.000 (8,1 %) (UQ + BNL)	729.078 (4,8 %)	800.476 (3,6 %)	1.734.275 (7,1 %)	1.856.661 (6,85 %)

Povečana sovražna aktivnost bolgarskih obmejnih organov

«Narodna Armija» o protibalkanski gonji Moskve in Rima - Finski borci pri Aleksandru Rankoviću

BEOGRAD, 11. — Danes so objavili podrobnosti o incidentu, ki so ga povzročili bolgargarski obmejni organi 29. maja vzhodno od vasi Virča v Makedoniji. V trenutku, ko so se jugoslovanski graničarji približali na 50 metrov mejni črti, so bolgarski obmejni organi prižgali mino v obmejnih ovirah. Pri eksploziji je bil jugoslovanski graničar ranjen v nogo. Tudi sicer je opaziti povečano sovražno aktivnost bolgarskih obmejnih organov, zlasti pa pri pošiljanju protijugoslovanskega propagandnega materiala čez mejo.

V zvezi z razgovori zastopnikov generalnih štabov Grčije, Turčije in Jugoslavije v Atenah, piše organ jugoslovanske ljudske armade «Narodna Armija», da je osnovni smoter razgovorov nadaljnja krepitev obrambnih naporov treh zavezniških držav in da

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1937 umrla M. I. Uljanova, sestra in zvesta sodelavka V. I. Lenina.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, petek 12. junija Janez, Zlatana
Sonce vzide ob 4.15 in zatone ob 19.54. Dolžina dneva 15.39. Luna vzide ob 4.31 in zatone ob 21.07.
Jutri, sobota 13. junija Anton Pad., Tratimir

PROTEST DELAVSTVA PROTI NEUPRAVIČENIM ODPUSTOM

DELAVCI V STANDARD GROZE S STAVKO

V čistilnici je dela dovolj - Delavci opravljajo nad 2000 nadur na mesec - Resolucija glavnemu ravnateljstvu v Genovi in ZVU

V tržaški industriji si že več mesecev sledijo odpusti. Teh odpustov je predvsem kriva kriza, ki je zajela posebno ladjedelnice, Tržaški arzenal, razna mala podjetja kovinarske industrije in lesno industrijo. Znano pa je, da kriza ni dosegla petrolejske industrije in da delajo čistilnice s polno paro. Kljub temu pa napovedujejo odpuste tudi v tej industriji Tako so na primer odpustili dva tehnična uradnika pri Aquili, sedaj pa hočejo odpustiti večje število delavcev v čistilnici Esso Standard Italiana pri Sv. Soboti, ki je podružnica podjetja iz Genove.

Ravnateljstvo je najprej pozvalo delavce, naj se do 16. junija sami odpovedo delu. Po tem roku pa bodo odpustili delavce pri čemer ne bodo upoštevali pogodbe o odpustih. To predrzno ravnanje ravnateljstva je seveda vse delavce močno ogorčilo. V podjetju je namreč dela vedno dovolj, tako da mnogi delavci delajo v nadurah, tisti pa, ki so v izmeni, delajo kar po 12 ur na dan, ker sta izmeni samo dve. Število nadur znaša na mesec nad 2.000, dela pa ni bilo še nikoli toliko kolikor ga je sedaj. Med drugim pošilja podjetje tudi katran v Jugoslavijo in Grčijo. Zato nima ravnateljstvo prav nobenega opravičila in se izgovarja, da hoče odpustiti delavstvo zaradi varčevanja.

Podjetje je že lani odpustilo 30 delavcev, tako da jih je ostalo še 206, medtem ko je uradnikov kar 86. Sedaj pa nočejo delavci popustiti in pristati na nove odpuste, zlasti ko ni v podjetju delavcev, starih nad 60 let, ker jih sproti odpuščajo, ko gredo v pokoj. Dejstvo, da so obnovili nekatere naprave, tudi ne opravičuje novih odpustov. Poleg tega delajo za čistilnico tudi nekatera zunanja podjetja, ki imajo v njej svoje delavce, kakor zidarje, kotlarje itd.

Vsi delavci v čistilnici so enotni in strnjeni. To je pokazala tudi enotna skupščina, ki se je je udeležila velika večina delavcev. Vsi so se odločno izrekli proti odpustom in sprejeli resolucijo, v kateri so omenili, da ni razlogov za odpust, ker je dela dovolj, ter zagrozili s stavko, če se ravnateljstvo ne pamesti. Resolucijo bodo poslali sindikalnim organizacijam, glavnemu ravnateljstvu podjetja v Genovi in ZVU.

Nova podjetja
v industrijskem pristanišču

Kot poroča uprava industrijskega pristanišča v Žavljah, bodo v kratkem otvorili nekatera nova podjetja, katera že dalj časa grade. Te otvoritve so toliko važnejše, ker sta kriza in brezposelnost zajeli vse tržaško gospodarstvo in bi nove tovarne lahko sprejele vsaj nekaj nezaposlene delovne sile.

Največje podjetje v Žavljah — «Italcementi» — je pričelo montirati stroje in nadaljuje z gradnjo stavb. Zanimiv je je razvoj načrtov podjetja «Kraftsack», ki je v začetku nameravalo proizvajati papirnate vrečke in je kasneje spremenilo načrte tako, da bo v poslopju, ki je že zgrajeno, popravljalnica raznovrstnih motorjev: avtomobilskih, ladijskih in kmetijskih in delavnica strojnih batov. Tovarna bo opremljena s specialnimi avtomatičnimi stroji za proizvodnjo v serijah in bo imela posebno preizkuševalnico z izredno točno opremo.

Tovarna vžigalic je srečno spravila pod streho poslopje in bo po predvidevanjih lahko pričela obratovati čez kake tri mesece. Sedaj morajo še montirati strojno opremo. Izdelovali bodo vžigalice švedskega tipa iz lesa in vžigalice z vžigalno kapico iz žvepla.

Cez kak mesec pa bo pričela delati tovarna «Vega», ki bo proizvajala loščilo za čevlje, vosek za ličenje parketov in praške proti insektom po novejših ameriških patentih.

Odobren proračun
tržaške občine za l. 1953

Conski upravni odbor je na svoji predvčerajšnji seji, kateri je predsedoval dr. Miceli, pregledal proračun tržaške občine za leto 1953, ki je že bil sprejet od občinskega sveta prejšnji mesec.

Po poročilu in pripombah načelnika knjigovodskega oddelka predsedstva cone ter po diskusiji, ki je poročilu sledila, je conski upravni odbor izrazil ugodno mnenje ter bo proračun predlagal v odobritev ZVU, in sicer z nekaj popravki, ki naj bi dovedli do zmanjšanja raznih izdatkov ter povečanja občinskih dohodkov.

Pogajanja na uradu za delo

Na uradu za delo so bila pogajanja glede dveh tehničnih uradnikov, ki jih je odpustilo ravnateljstvo čistilnice Aquila. Ravnateljstvo ni hotelo preklicati odpustov, pač pa je predlagalo, da plača odpuščenima uradnikoma poleg redne še izredno odpravnino.

Jubilej „mestnih straž"

Jutri poteka 91 let ustanovitve «mestne straže» mesta Trsta, katere naslednik je sedaj upravna policija. Ob tej priliki bodo na Sv. Justu razne svečanosti in parada raznih oddelkov upravne policije. Po paradi se bodo oddelki skozi mesto vračali na svoje sedeže.

NAVODILA ZA IZLET V PAZIN IN BERAM

Obveščamo vse, ki so se vpisali za izlet v Beram in Pazin pri OF v Ul. R. Manna 29, da je odhod v nedeljo zjutraj točno ob 5. uri iz Ul. F. Severo 5 za vse vpisane **iz mesta in Lonjerja, za Skedenj** pa pri Sv. Ani Stadion) ob 5. uri.

Za okraj Nabrežina križišče Bajta - Saležob 3.30, **Bajta** (Skrk) ob 3.35; **Sempolaj** pri Furlanovih ob 3.40; **Devin** na trgu ob 3.45; **Sesljan** ob 3.50; **Nabrežina** pred kino dvorano ob 4. **Sv. Križ** na Bošketu ob 4.15; **Na Opčinah** pred kino dvorano ob 4.30.

Za okraj Dolina iz Doline ob 5.; **iz Domja** ob 5.10.

Vsi vpisani naj dvignejo **kontrolne listke** v soboto ves dan do 18. ure na sedežu OF v Ul. R. Manna 29.

Priporočamo vsem, da se točno držijo zgoraj navedenega voznega reda ker se zamudniki ne bodo čakali.

LETNO ZASEDANJE ZDRUŽENJA TRŽAŠKIH INDUSTRIJCEV

ZASKRBLJENOST INDUSTRIJCEV ZARADI NARAŠČAJOČE KRIZE

Predsednik združenja industrijcev dr. Doria misli, da povzročajo prevelike proizvodne stroške «visoke» plače delavcev, čeprav dobro ve, da je to le posledica umetne in nasilne povezave z Italijo

V sredo zvečer je bilo v prostorih trgovske zbornice redno letno zasedanje združenja tržaških industrijcev. Na zasedanju so se zbrali vsi vrhovi tržaške industrije, med njimi predsednik združenja dr. Doria, podpredsedniki. ing. Aureli, ing. Vidali in ing. Cali, predsednik žaveljskega industrijskega pristanišča adv. Forti, preds. tržaškega velesejma ing. Sospisio, predsednik centra za gospodarski razvoj comm. Padoa itd.

Zasedanje je bilo kot običajno polno iredentističnih fraz, saj se je začelo s pozdravom predstavniku «julijskih in dalmatinskih» industrijcev, vendar je glavni govornik predsednik združenja dr. Doria moral v svojem poročilu priznati tudi nekaj bridkih resnic.

Tako je dr. Doria ugotovil, da je proizvodnja potrošnih dobrin v preteklem letu zabeležila resno zmanjšanje, medtem ko je proizvodnja strojev in opreme za silo vzdržala napad krize. Vzroki za tako stanje so po mnenju govornika v pomanjkanju ugodnosti za izvoz in v liberalizaciji uvoza. Glavni vzrok pa je seveda v previsokih stroških proizvodnje, za kar naj bi bil menda vzrok v povečanih draginjskih dokladah delavcem.

Splošna ugotovitev o krizi je točna, prav tako je tudi pravilno iskati vzroke za krizo v visokih proizvodnih stroških, vendar je naivno kapitalistično zvračanje krivde za visoke proizvodne stroške na delavske plače oziroma na draginjske doklade dobesedno smešno. ko vemo, da so v Italij in Trstu plače med najnižjimi na svetu in da tudi draginjske doklade nikoli ne slede zvesto vsem dvigom cen, temveč so običajno vedno nekoliko izpod naraslih cen.

Stanje v tržaški industriji je bilo v preteklem letu zadovoljivo, proti koncu leta pa se je poslabšanje položaja v Italiji odrazilo tudi v Trstu in to v težji meri zaradi specifičnega tržaškega položaja. Poleg tega je še močno vplivala ustavitev nakazil Aldisio, zmanjšanje sezonskega dela in padec svetovnih brodnin.

Perspektive so po mišljenju dr. Dorie dokaj temne:

«Danes vzbuja tržaška industrija zaskrbljenost zaradi pomanjkanja dela v nekaterih najvažnejših sektorjih. Padec proizvodnje je v Trstu bolj občuten kot v Italiji, ker se tukaj seštevajo neugodne posledice splošne depresije in specifičnih težav našega gospodarstva...»

O poročilu o stanju tržaške industrije se bomo podrobneje ustavili še prihodnjič, vendar nam že zgoraj zabeležene izjave zadostujejo za zaključke o stanju v tržaški industriji.

Prvič: *Tudi tržaški industrijci in to zbrani v iredentističnem združenju morajo priznati da postaja kriza vedno hujša zato, ker se vplivi krize v Italiji odražajo v Trstu. Če je res, da je kriza v industriji v Trstu nekoliko hujša kot v Italiji, pa je še mnogo bolj točno, da je izmed vseh držav na svetu ravno Italija najhuje zadeta ob sedanjem splošnem poslabšanju gospodarskega položaja. Nasilno navezovanje na Italijo torej tudi v pogledu Trstu samo škodi.*

Drugič. *Osnova vseh tržaških industrijskih težav je v previsokih proizvodnih stroških največjih tržaških podjetij. Proizvodni stroški teh podjetji pa so višji izključno zaradi visokih cen italijanskega materiala in italijanskega davčnega sistema, nikakor pa ne zaradi «visokih» plač tržaških delavcev.*

Prvi prispevki
za jetične bolnike

Organizacijski odbor «IV. tedna solidarnosti z revnim tuberkuloznim bolnikom» nam je poslal prvi seznam denarnih prispevkov, ki jih je odbor do sedaj prejel od raznih ustanov in podjetij:

Delavske zadruge L 2000; Turistična ustanova 2000; Ladjedelnice Felszegy 5000; «Adriatica» Soc. di Nav. 4000; «Stock Medicinal 2000; SAIMA 2000; Banca del Friuli 1000; Arrigoni 3000; Credito Italiano 3000; Umberto Navarra 500; Trans-Trieste 1000; Millo Gastone 1000; A. Müller 1000; Galtrucco 3000; Boscolo Fiore Marchi 400; Carli (I fiori più belli) 2000; Banca Naz. del Lavoro 600; Beltrame 1000; Banca Comm. Italiana 3000; UTAT 1000; Modiano 2000; Banca di Italia 2000; Serravallo 5000; Poiani G. 1000.

Diskriminacije
pri tobačnem podjetju

Ravnateljstvo tobačnega podjetja (ATI) je sprejelo na delo nekaj žensk, ki niso bile nikoli zaposlene v tej stroki. To je razburilo številne brezposelne tobačne delavke, ki so že delale pri tem podjetju. Obrnile so se na sindikat, ki je odločno protestiral na uradu za delo proti diskriminacijam pri najemanju delavk. Podjetje hoče pač izkoriščati veliko brezposelnost, ki vlada zlasti med delavkami, da si pridobi cenejšo delovno silo.

Oboroženi tat
v tuji spalnici

Pozno predvčerajšnjim se je oglasil na policiji 76-letni Josip Kermac, stanujoč v Prebenegu št. 24, ki je izjavil, da je postal žrtev spretnih tatov. Okoli 22. ure je namreč hotel oditi v klet in je zato stopil pred hišo. Tedaj pa je zaslišal sumljivo ropotanje v zgornjem nadstropju, kjer ima svojo spalnico. Takoj se je vrnil in se priblžal zunanjim stopnicam, ki peljejo v spalnico. Prav tedaj pa je neki neznanec prišel po stopnicah navzdol in namesto, da bi odgovoril Kermacu, ki ga je vprašal kaj želi, mu je nastavil samokres in ga tako prisilil, da se je umaknil za nekaj korakov nazaj. Kljub kričanju na pomoč se ni nihče oglasil, ker stoji hiša na samotnem. Malo kasneje se je vrnila domov njegova hči Valerija in šele tedaj je Kermac stopil v spalnico in po kratkem in bežnem pregledu opazil, da sta mu zlikovca ukradla iz suknjičevega žepa listnico v kateri je hranil dokumente in 15.000 lir v gotovini.

Takoj nato je zadevo prijavil policiji.

KRITIKE IN POROČILA

POMEMBNA VLOGA LJUDSKE KNJIŽNICE

Število njenih stalnih članov se je letos podvojilo - Na prvem mestu je študirajoča mladina

Ko smo takoj po vojni začeli obnavljati na Tržaškem naše kulturne in prosvetne ustanove katere nam je uničil fašizem, nismo pozabili tudi knjižnic. Delo ni bilo lahko, saj so z otvarjanjem in vzdrževanjem knjižnic povezane številne težave od denarnih, do prostorov in odgovorjajočega števila sposobnih knjižničarjev. Vendar je bil led kmalu prebit, k čemur je v največji meri pripomogla iniciativnost in prizadevnost ljudstva samega. Tako so skoraj istočasno z oživitvijo številnih prosvetnih društev nastale tudi manjše knjižnice za društvene potrebe. Kmalu pa se pokazala potreba po večji osrednji knjižnici v mestu in tako sta nastali Študijska in Ljudska knjižnica katerih deljeno vlogo označujeta že njujna naziva sama.

Danes nekaj besed o Ljudski knjižnici, ki je namenjena najširšemu krogu slovenskih čitateljev v mestu.

Kot znano je imela Ljudska knjižnica prvotno konec l. 1951 svoje prostore v Ul. Geppa, kjer ni mogla priti do potrebne veljave, čeprav se je krog njenih čitateljev kakor tudi njeno knjižno bogastvo stalno večala. Ko pa se je knjižnica preselila v Ul. Roma 15 se je zanimanje zanjo začelo naglo dvigati in se je krog njenih obiskovalcev samo v prvih štirih letošnjih mesecih podvojil. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da se je izredno dvignilo število njenih obiskovalcev med študirajočo mladino, ki je trenutno na prvem mestu glede na poklic njenih stalnih članov. Ker zahteva slovenska šola precejšnje poznavanje slovenske literature, posegajo dijaki posebno po slovenskih klasikih in starejših pisateljih in pesnikih. Zanimanje za to literaturo je doseglo višek posebno zadnji mesec, kar je razumljivo če pomislimo, da mora dijak za malo maturo prečitati in povedati s svojimi besedami 24 del, da ne govorimo o obnovah raznih povesti, romanov in zgodb, ki jih morajo dijaki napraviti v teku šolskega leta. Ljudska knjižnica se je tako uveljavila tudi kot prepotreben učni pripomoček našim dijakom in študentom, posebno še, ker so šolske knjižnice zelo revne. Med ostalimi člani prevladujejo sicer raznovrstni intelektualci, vendar pa posebno v zadnjem času narašča število članov med delavsko in obrtniško mladino, med gospodinjami itd.

Seveda s sedanjim krogom čitateljev Ljudske knjižnice še ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Potrebno je vzbuditi med slovenskimi prebivalci še večje zanimanje za slovenske knjige, kar je dotoma naloga dosedanjih članov LK, deloma pa knjižnice same kot take, ki si mora prizadevati, da izpopolni svojo knjižno zbirko s knjigami beletristične, naučne, zgodovinske pa tudi poljudno strokovne vsebine, kar bo predvsem pritegnilo delavsko in obrtniško mladino.

Znano nam je, da je vodstvo LK v ta namen že marsikaj storilo, da si je na pr. zagotovilo od vseh slovenskih založb, da ji pošiljajo vse knjige, ki se sproti pojavljajo na slovenskem knjižnem trgu in da sedaj kompletira številne slovenske klasične zbirke, ki jih je sicer že težko dobiti.

Knjižnica se vzdržuje izključno z izposojevalnino za knjige, ki pa je zelo nizka. Upravičeno bi sicer smela računati na podporo občine, katere dolžnost je skrbeti tudi za splošno ljudsko izobrazbo, toda ravno na tem področju je občina storila doslej na splošno zelo malo; za slovenske kulturne ustanove pa v pravkar sprejetem občinskem proračunu sploh ni nobene postavke.

Zatorej naj velja slej ko prej tudi za Ljudsko knjižnico pravilo, da je nadaljnji razvoj te nujne kulturne ustanove odvisen predvsem od nas samih. Zato segajmo po knjigah Ljudske knjižnice.

Prisrčno slovo
od članov «Kola»

Včeraj so z Orient ekspresom odpotovali v domovino člani beograjskega ansambla narodnih plesov «Kolo». Na tržaški postaji se je zbralo poleg zastopnikov SHPZ in drugih slovenskih kulturnih ustanov tudi veliko število Tržačanov, da se poslove od dragih gostov. Seveda ni manjkalo cvetja in prisrčnih stiskov rok ter obojestranskih želja, da bi kmalu zopet nastopili v Trstu s prekrasnimi plesi. Člani ansambla so ganjeni izražali svoje zadovoljstvo zaradi bivanje med nami in se zahvaljevali za pozornost, katero so jim izkazovali tržaški ljubitelji njihove umetnosti.

VLAGANJE PROŠENJ
za sprejem v Dijaški dom in za podpore Dijaške Matice

Podporno društvo «DIJAŠKA MATICA», sporoča dijakom srednjih šol in njihovim staršem, da sprejema prošnje za sprejem v Dijaški dom in za podpore za šolsko leto 1953-54 **do 15. julija t l.**

Tiskovine za prošnje in potrebna navodila dobite v Dijaškem domu v Ul. Buonarroti 31 ali pri tajnici «Dijaške Matice» v Ul. Roma 15-II.

Interesenti lahko zaprosijo za naslednje:

1. **za sprejem v Dijaški dom za rednega ali zunanjega gojenca;**
2. **za dodelitev podpore za kritje vzdrževalnine v domu;**
3. **za podporo za kritje voznih stroškov tistih dijakov, ki se vozijo v šolo;**
4. **za podporo v knjigah in učnih pripomočkih.**

Pozivamo prosilce, da predložijo prošnjo v določenem roku, t. j. **do 15. julija**, kar bo omogočilo, da bodo prošnje pravočasno in pravilno rešene.

Odbor «DIJAŠKE MATICE»

Komorni koncert Glasbene Matice

Sinoči je bil v prostorih Glasbene Matice v Ul. R. Manna intimen komorni koncert, na katerem so sodelovali poleg Damjane Bratuževe ter dr. Gojmira Demšarja tudi slepi pianist Gabrijel Devetak in klarinetist Sergej Volpi.

O izvedbi koncerta naj zaenkrat rečemo le to, da je dosegel svoj namen, ter da so vsi izvajalci v polni meri zaslužili toplo priznanje hvaležnega občinstva. Ker sta Bratuževa in dr. Demšar med našo koncertno publiko dobro znana, naj omenimo le uveljavitev klarinetista Volpija ter odlično izvajanje Devetaka, ki bi ga prav radi slišali tudi kdaj v Avditoriju. Sploh bi bilo želeti, da bi Glasbena Matica v prihodnji sezoni priredila še več takih koncertov, ki bodo vedno pritegnili izbrano publiko.

Oceno o komornem koncertu bomo objavili v eni izmed prihodnjih številk našega dnevnika.

Šolske razstave

Učenci nižje srednje šole v Trstu razstavljajo risbe, linoreze ter ročna dela. Razstava je odprta še danes od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Priporočamo njen ogled vsem, ki se zanimajo za napredek našega šolskega naraščaja.

* * *

Učenci in učenke državnega dvoletnega industrijskega tečaja, s priključenim III. razredom na Opčinah, priredijo ob zaključku šolskega leta 1952-1953 šolsko razstavo svojih izdelkov. Otvoritev razstave bo v soboto 13. t. m. ob 10.30 dopoldne ter bo odprta do 14. junija t. m. nepretrgoma do 20. ure. Vabimo k številnemu obisku!

* * *

Slovenska osnovna šola v Skednju in slovenska osnovna šola pri Sv. Ani bosta razstavili ženska in moška ročna dela, risbe in pismene izdelke učencev vseh razredov v nedeljo 14. t. m. od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure v ponedeljek pa od 9. do 12. ure. Vabljeni so vsi starši in prijatelji mladine.

* * *

Razstava moških in ženskih ročnih del ter risb dvoletnega strokovnega industrijskega tečaja s slovenskih učnim jezikom v Dolini, bo odprta 13., 14. in 15. junija od 9. do 13. ure in od 15. do 19. ure. Vabljeni!

Šolske prireditve

Barkovlje, Trst

Slovenska osnovna šola v Barkovljah priredi v soboto 13. t. m. ob 19. uri in v nedeljo 14. t. m. ob 17. uri v šolskem poslopju pravljično igro «Janko in Metka».

Razstava šolskih izdelkov bo v soboto 13. t. m. od 9. do 12. ter od 16. do 19. ure; v ponedeljek pa od 10. do 12. ure.

Vabimo starše in prijatelje otrok, da obiščejo razstavo.

Stivan

Zaključna prireditev osnovne šole bo 14. t. m. na vrtu gospoda Kocmana. Spored obsega več prizorov, med njimi «Sneguljčico» Marice Gregoričeve, deklamacije, rajanje in zborno petje.

Mavhinje

Osnovna šola priredi v šolskem poslopju 14. t. m. ob 16. uri dvodejanko «Vedeža. Razen tega bodo na programu še recitacije, rajanje in zborovsko petje.

Saležd

Solska prireditev bo 14. t. m. ob 16. uri. Na programu recitacije, razni prizori in petje šolskega zbora.

Zgonik

Solska prireditev bo 14. t. m. ob 20. uri na cerkvenem dvorišču. Otroci bodo nastopili s pravljično igro «Desetnik in sirotica».

Trst, Ul. Donadoni

Osnovna šola v Ul. Donadoni priredi zaključno prireditev 14. t. m ob 16. uri v šolski telovadnici. Na programu igra, drugi prizori, petje, rajanje in deklamacije. Sodeluje mladinski tamburaški zbor iz Rocola.

Katinara

Osnovna šola na Katinari priredi v nedeljo 14. t. m. ob 19. uri zaključno šolsko akademijo s pestrim programom v šolski dvorani. Vabimo vse prijatelje naše šole, da se prireditve udeleže. Istočasno jih vabimo tudi, da si ogledajo razstavo šolskih izdelkov, ki bo odprta v soboto 13. t. m. od 15. ure dalje, v nedeljo 14. t. m. ves dan in v ponedeljek od 9. do 12. ure.

Trst, Sv. Ivan

Osnovna šola pri Sv. Ivani priredi v ponedeljek 15. t. m. ob 20. uri v Avditoriju pravljično igro «Pepelka» v 4 dejanjih. Vstopnice se dobe pri ravnateljstvih osnovnih šol. Pridite v velikem številu.

Vstopnice se dobe pri ravnateljstvih osnovnih šol in pri trgovcih pri Sv. Ivanu.

PD «SLAVKO SKAMPERLE»

priredi dvodnevni izlet 28. in 29. junija k izviru Soče v dolino Trente. Vpisovanje pri Mirku Svabu do vključno 16. t.m. Pohitite z vpisi zaradi omejenega števila mest.

ING
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

DANES
12. junija 1953 ob 21. uri
v AVDITORIJU v Trstu
tržaška premiera

V SOBOTO
13. junija 1953 ob 21. uri
v AVDITORIJU v Trstu
ponovitev

UČENE ŽENSKE

Komedija v petih dejanjih

Spisal: **Molière**; prevedel: **Josip Vidmar**; režiser: **Ljudevit Crnobori**; scenograf: **Jože Cesar**

Krizald — Rado Nakrst; Filaminta njegova žena — Ema Starčeva; Armanda in Henrieta, njegovi hčeri — Lelja Reharjeva in Stefka Drolčeva; Arist njegov brat — Modest Sancin; Beliza njegova sestra — Nada Gabrijelčičeva; Klitander — Stane Starešinič; Trisotin, literat — Stane Raztresen; Vadius, učenjak — Silvij Kobal; Martina, kuharica pri Krizaldu — Zlata Rodoškova; Lepin, služabnik pri Krizaldu — Josip Fišer; Julijan, služabnik pri Vadiju — Anton Požar; notar — Srečko Košir.

Prodaja vstopnic v Ul. Roma 15-II, od 11. do 13. in od 17. do 19. ure.

MESTNO GLEDALIŠČE IZ LJUBLJANE

bo gostovalo
v AVDITORIJU v Trstu
v NEDELJO
14. t. m. ob 16. in 21. uri
z moderno francosko komedijo

SREČNI DNEVI

Ljubljansko Mestno gledališče žanje s to prijetno komedijo velik uspeh kjer koli nastopa

Prodaja vstopnic v Ul. Roma 15. II. od 11. do 13. in od 17. do 19. ure.

DANES nastopi gledališče z istim delom v KOPRU

Prosvetni krožek Opčine

uprizori DANES
12. JUNIJA ob 20.30 uri
v kino dvorani
na OPČINAH
veseloigro v treh dejanjih

„Trije vaški svetniki"

Vsakdo, ki si želi razvedrila in zabave, naj prihiti v petek v opensko kino dvorano, kjer se bo pošteno nasmejal.

* * *

Predprodaja vstopnic v pekarni Čok na Opčinah

Razna obvestila

PEDAGOŠKI ODSEK ZVEZE PROSVETNIH DELAVCEV

prireja v velikih počitnicah pedagoški tečaj v Ljubljani, za katerega je na razpolago 15 mest. Vabljeni so zlasti mlajši učitelji, ki še niso bili na tečaju in tisti, ki so obiskovali italijanska učiteljišča.

Prijave se sprejemajo na sedežu ZPD, Ul. Roma 15-II do 15. junija.

OBVESTILO

Vse one, ki si želijo udeležiti natečaja za mesta suplentk v občinskih otroških vrtcih, morajo predložiti prošnjo na kolkovanem papirju za 24 lir opremljeno z diplomo in drugimi potrebnimi listinami do 12. ure 27. junija t. l. v sobi štev. 32 mestne palače.

Podrobnejše informacije dobite na tajništvu v sobi štev. 100 v drugem nadstropju tržaškega županstva.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. junija 1953 se je rodilo v Trstu 9 otrok, umrle so 3 osebe; porok je bilo 9.

POROČILI SO SE: elektricist Ivan Gabrovez in šivilja Luigia Scolz; železničarski uradnik Amedeo Pisano in gospodinja Bianca Roman-Bas, trgovec Valerio Godina in učiteljica Maria Folin, zidar Edoardo Biagi in pletilja Ernesta Veccovo, slaščičar Giorgio Giraldi in prodajalka Livia Godina, ind. izvedenec Umberto Pozzo in gospodinja Vittoria Bucozzi, uradnik Dario Muran in uradnica Laura Ferfoglia, mehanik Sergio Fedrigo in gospodinja Silvana Cechetti, kmetovalec Albin Tomšič in gospodinja Marija Kastelic.

UMRLI SO: 65-letna Rosa Carniel vd. Marcusa, 46-letna Nerina Pischler por. Mosetti in 1 mesec stara Viviana Bresca.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Darovi in prispevki

A. B. daruje 1.000 lir za Dijaško Matico in 1.000 lir za postavitev spomenika Frana Venturinija. Edi daruje 1.000 lir za Dijaško Matico.

KINO

Rossetti. 16.30: «Upornik s črno krinko», Philip Friend, Wanda Hendrix, Charles Coburn.
Excelsior. 16.00: «Krila v vetru», Esther Williams, John Evans, Vivian Blaine. Barvni film.
Nazionale. 16.30: «Bes nad mestom», William Holden, Edmond O'Brien ,Alexis Smith.
Filodrammatico. 16.30: «Tvoja usta žgejo», Richard Widmark, Marilyn Monroe.
Arcobaleno. 16.00: «Človek v senci», Edmund O'Brien, A. Totter.
Astra Rojan. 16.30: «Skrivnost jetnika», Dondefore, Andrelna King.
Grattacielo. 16.30: «Tretja z desne», Vera Molnar, Maria Litto.
Alabarda. 16.30: «Prodana življenja», mladini izpod 16 let prepovedano.
Ariston. 16.00: «Evino pero», Virginia Mayo, Ronald Reagan.
Armonia. 15.15: «Alkohol», J. Cagney, R. Massey.
Aurora. 16.00: «Ženska z železno krinko», Louis Hayward, Patricia Medina. Barvni film.
Garibaldi. 15.00: «Morski tiger», Wallace Beery, C. Morris.
Impero. 16.15: «Moja sestrična Rahela», Olivia De Havilland, Richard Burton.
Ideale. 16.00: «Show Boat», K. Grayson, A. Gardner, H. Keel. Glasbeni barvni film.
Italia. 16.00: «Streljanje opoldne», Gary Cooper.
Viale. 16.00: «Razbojniki Poker Flata», Anne Baxter, Dale Robertson.
Kino ob morju. 16.00: «Waterloojski most», Robert Taylor, Vivien Leight.
Massimo. 16.00: «Sedmorica z Velikega voza», Eleonora Rossi Drago.
Moderno. 16.00: «Pozor pred mornarji», Martin in Lewis, dva amerikanska komika.
Savona. 15.00: «Junaški kapitanin», Spencer Tracy, Mickey Rooney.
Secolo. 16.00: «Potepuški širokoustnež», Mickey Rooney.
Vittorio Veneto. 15.30: «Kapitalist», Charles Coburn, Piper Laurie. Barvni film.
Azzurro. 16.00: «Sem se zbudila gospa», L. Young, J. Cotten.
Belvedere. 16.00: «Nehvaležno srce», C. Del Poggio, F. Latimore, G. Ferzetti.
Marconi. 16.00: «Samotna zvezda», Clark Gable, Ava Gardner.
Novo cine. 16.00: «In sedaj kdo bo poljubil?», June Haver, Mark Stevens. Barvni film.
Odeon. 16.00: «Prepovedana želja», Madeleine Lebeau, Henri Wilbert. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Radio. 16.00: «Rojena včeraj», Judy Holliday, W. Holden, B. Crawford.

KINO NA PROSTEM

Arena dei fiori. 20.00: «Vsaka ženska ima svoj čar», Maureen O'Hara. Barvni film.
Grad Sv. Just. 21.00: «Male ženice», June Allyson.
Ponziana. 20.30: «Adamovo rebro», Katharine Hepburn, S. Tracy.
Paradiso. 20.30: «Ne reci mi zogom», Maureen O'Hara.
Rojan. 20.30: «Morski roparji v krilih», V. Lake.

RADIO

PETEK, 12. junija 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 178 kc

7.00 Poročila. 13.30 Poročila. 14.30 Obzornik. 14.45 Pisan spored popularnih filmskih melodij. 17.30 V narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji. 18.15 Ura komorne glasbe. 19.00 Večerne vesti. 19.10 Slušna igra: Branislav Brkić: «Zica in košček neba». 22.00 Lahkih nog naokrog. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.00 Glasba po željah. 14.15 Rimski-Korsakov: Španski capriccio. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Richard Strauss: Don Quichote — simfonična pesnitev. 19.10 Pestra operetna glasba. 20.00 Slovenski oktet. 20.20 Vieuxtemps: Balade in poloneze. 20.30 Trž. kult. razgledi. 20.45 Glasba iz baletov. 21.00 Iz londonskih koncertnih dvoran. 21.45 Slovenske pesmi. 22.00 Beethoven: Koncert za violino in orkester. 23.00 Schubert: Sonata v D-duru št. 1.

TRST I.

11.30 Poje Rino Salviati. 13.25 Glasba po željah. 18.35 Igra pianistka Laura Ferlan. 21.30 Simfonični koncert, dirigira Herbert von Karajan, sodeluje pianist Marcelo Mayer.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 30 minut pri slovenskih skladateljih preteklega stoletja. 12.30 Poročila. 12.45 Pester spored zabavne glasbe. 14.00 Odlomki iz znanih baletov. 15.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji. 16.00 Simfonični koncert del Lucijana Marije Skerjanca. 17.10 Koncert baritonista Vlada Koširja. 18.00 Klavir in hammond orgle v ritmu. 18.40 Pesmi Danila Bučarja poje Ljubljanski komorni zbor. 19.10 Zabavna glasba. 20.00 Večerni orkestralni spored. 21.00 V pesmi in plesu po naši deželi. 22.00 Poročila.

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
21. JUNIJA 1953
enodnevni izlet v
ŠKOCIJAN
21. in 22. junija 1953
dvodnevni izlet v
POREČ
LJUBLJANO in na BLED
Vpisovanje še DANES pri «Adria-Express» Ul. F. Severo 5-b tel. 29243
Obveščamo izletnike, ki so se vpisali za Adex-izlet v PAZIN za dne 13. in 14. t. m., da se je izlet moral preložiti na 21. in 22. t. m. zaradi tehničnih ovir.
Izleti v SEZANO-STORJE in v VIPAVO-AJDOVŠCINO, določeni za odhod v nedeljo zjutraj, so preloženi na SOBOTO 13. t. m.

VČERAJ OB 5. URI V ULICI MURAGLIONE PRI SV. JAKOBU

NEPOJASNJENA SMRT V KOPALNICI PO EKSPLOZIJI SVETILNEGA PLINA

Hči nehote povzročila eksplozijo s pritiskom na zvonec, kar je povzročilo stik iskre s plinom, ki je napolnjeval stanovanje. Nesreča ali samomor?

Komaj je odbila 5. ura popoldne je močna eksplozija presenetila prebivalce Sv. Jakoba. Istočasno se je v petem nadstropju stavbe št. 24 v Ul. Muraglione silovito odprl rolo in drobci šipe so z žvenketom padali na cesto in na spodnja okna. Eksplozija je privabila pod hišo in na okna sosednih hiš vse stanovalce, ki so z začudenjem gledali proti razbitemu oknu. Prav v trenutku eksplozije je šel slučajno mimo neki agent, ki je takoj stekel po stopnicah in vstopil skupno z drugimi osebami v stanovanje 56-letne Mare Vitas vd. Russo. Agentom in ostalim se je ob prihodu v stanovanje nudil grozen in obenem pretresljiv prizor: na tleh vse polno kosov razbitih opek in malte. Skoraj ves strop se je porušil tako v kuhinji kakor tudi v stranišču, kjer so med školjko in zidom opazili Vitasovo, ki ni dajala nobenega znaka življenja. V stanovanju se je širil močan smrad po svetilnem plinu, ki je uhajal iz odprte pipe na plinskem ogrevalniku v stranišču, v katerem je bila tudi prha. Agent je takoj zaprl pipo in nato s pomočjo drugih potegnil ženo, ki je bila na pol zasuta z ometom, opekami in raznimi predmeti v predsobo, kjer so jo položili na divan.

Silovita eksplozija je privabila k poslopju veliko množico ljudi

V stanovanje je prišla tudi 33-letna hči Vitasove, Adelina Vitas por. Divo, stanujoča v Ul. D'Alviano, ki je s solzami v očeh opazovala nepremično mater. Zdravnik RK, ki je z rešilnim avtom prišel na mesto je ugotovil nastop smrti. Na mesto so prišli poleg številnih članov policije tudi gasilci, ki so očistili tisto kar je predstavljalo nevarnost, vr

PRIHODNJO NEDELJO MU BODO ODKRILI SPOMENIK V ROJSTNI VASI

SPOMIN NA VLADIMIRA GORTANA

Tudi najstarejši ljudje se v Bermu, vasi nedaleč od Pazina, ne spominjajo, da bi se v njihovi vasi kdajkoli bila prižgala apnenica. To pomlad, ko so se začele priprave za proslavo desete obletnice odcepitve Istre od Italije in za prenos posmrtnih ostankov Vladimira Gortana v grobnico nedaleč vasi, pa je bila v Bermu prižgana prva apnenica. Ta dogodek je povzročil precej govoric in radovednosti med beramskimi prebivalci. Apnenico je namreč prižgal Živko Gortan, napreden kmet iz Berma, ki ga njegovi sovaščani zelo cenijo zaradi izobraženosti in znanja.

Živko Gortan je človek petdesetih let, visok in koščen. Že nekaj let dela noč in dan okrog svoje apnenice. Skoro da ne spi, vsled česar se mu na licu pozna utrujenost. V apnenico je vložil mnogo truda in denarja, zdaj pa ga je strah, da bi mu žganje apna ne uspelo. Govoril mi je o svojem prijateljstvu z Vladimirom Gortanom. Obiskal sem ga prav zato da bi mi še enkrat pripovedoval o svojih spominih na človeka, čigar ime in junaštvo se v novejši istrski zgodovini tolikokrat omenjata.

«Oba sva bila rojena leta 1904. Bila sva soseda, kajti naši hiši sta stali druga poleg druge. Kot otroka sva se vedno igrala skupaj, v šoli sva sedela v isti klopi, tudi živino sva skupaj gnala na pašo». Tako je začel svojo pripoved Živko Gortan.

Zanimivo, kako življenje včasih poveže dva človeka ter jima kroji enako usodo. Živko in Vladimir sta bila prijatelja in soseda, šestindvajset let sta živela skupaj, skupno sta ustvarila tajno revolucionarno organizacijo, s ciljem osvoboditi Istro italijanskega suženjstva in jo priključiti Jugoslaviji. Leta 1929 sta bila skupaj zaprta v Pulju in Rimu, sicer ne v isti celici.

Oktobra istega leta ju je sodilo v Pulju Posebno sodišče, in kmalu bi bila dne 17. oktobra istega leta oba ustreljena. Poslednjič sta se videla 16. oktobra 1929 v predsobju sodne dvorane v Pulju, nakar so Vladimira odpeljali na strelišče, Živka pa v italijanske zapore.

Živko Gortan si namerava zgraditi hišo. Hišica v kateri zdaj stanuje je že opravila svoje, grozi ji nevarnost, da se zruši.

«Najlepša leta življenja, ko si ljudje po navadi pripravijo vse, kar jim je potrebno za življenje, sem preživel v ječi. Danes, na stara leta, se moram pobrigati, da si zgradim streho nad glavo.

«Vladimir Gortan je bil osmi otrok; vseh skupaj jih je bilo devet. Družina je bila siromašna in Vladimir je že v najzgodnji mladosti občutil pomanjkanje. Že kot otrok je bil vesele narave, in tudi kasneje, ko se je razvil v mladeniča, je bil vedno pripravljen za šalo, vsled česar so ga vsi vaščani radi videli v njihovi družbi. Tudi težko življenje ni moglo spremeniti tega družabnega in veselega človeka. V šoli je bil dober učenes in je imel posebno rad risanje.

Po končanem šestem razredu osnovne šole je Vladimir odšel na Kras, kjer je služil pri neki družini. Tu je ostal tri leta. Toda, kot kaže, mu zaposlitev ni bila po volji, ker se je vrnil domov. Ker svoje zemlje ni imel dovolj, se je udinjal kot dninar pri drugih. Pomanjkanje ga je stalno preganjalo. Da bi si malo opomogel je odšel na delo v raški rudnik, toda tu ni ostal dolgo. Vladimir je bil kmet, vse življenje je delal na polju. Kot otrok je pasel živino. Ni se mogel privaditi dela v jami.

«Težko življenje», je pripovedoval Živko, «ni puščalo Vladimira brezbrižnega do italijanske okupacije in naraščajočega terorja. Takoj v začetku okupacije, torej še zelo mlad, je prišel v spopad z italijansko učiteljico Propagando Palmieri, ki je z izredno vestnostjo začela izvajati zaukazano ji politiko raznarodovanja beramskih otrok.

Spopad z učiteljico je prišel do viška za časa volitev leta 1924, ko so istrski Hrvati še lahko volili svoje predstavnike v rimski parlament. Takrat so fašisti zaplenili predvolilno številko «Pučkega prijatelja», nakar so narodno zavedni ljudje nalepili po Bermu plakate in proglase svoje stranke. Tudi okupatorske oblasti in fašisti so oblepili zidove s svojimi v hrvaškem jeziku tiskanimi lepaki. Italijanska učiteljica pa jih je v svojem fanatizmu strgala z zidov. Zaradi tega so beramski mladeniči pod Vladimirovim vostvom priredili pred učiteljičinim stanovanjem majhno demonstracijo. To je bil razlog, da so fašisti pozaprli več ljudi iz Berma, Vladimira pa niso našli, ker se je skril.

Leta 1926 je moral Vladimir v vojsko. Hudo mu je bilo služiti v vojski, kjer niso izbirali sredstev, da bi v njem zatrli narodno zavest. Vendar se tu ni dalo pomagati. Vojsko je služil v Libiji.

Leta 1926 je Vladimir zapustil Beram ter odšel v Jugoslavijo. Na to sta ga navedli dve stvari. Življenjske okoliščine so postajale vse težje; zanj, ki ni imel dovolj zemlje, pa še posebno. S posredovanjem Živkovega brata Vjekoslava je v Zagrebu našel neko zaposlitev. Tu pa ni ostal dolgo. Po neki nesreči, ki ga je bila doletela na delu, bi bil moral najti kako lažjo zaposlitev, kar pa ni bilo lahko. S težkim srcem se je vrnil nazaj v Beram. Vrnil se je razočaran, ker mu dežela, ki je od nje pričakoval rešitev Istre, ni mogla nuditi niti možnosti, da bi se preživel.

Se enkrat si je moral poiskati zaslužka pri tujih ljudeh kot dnevničar. Medtem si je našel neko drugo, donosnejšo zaposlitev. Na račun nekega pazinskega trgovca je začel po istrskih vaseh prodajati aluminijasto posodo. Delo je bilo zelo naporno. Hodil je peš od vasi do vasi in poskušal prodati obubožanemu kmetu svoje blago. To delo ga je tudi spravilo ob glavo.

V času, ko je bila pod njegovim vodstvom izvršena akcija proti italijanskemu poskusu, da bi kmete nasilno odpeljali na volišče ter jih primorali voliti fašistično stranko, je imel vsled pogostega pešačenja ranjene noge. In ker so ga po atentatu oblasti iskale, da bi ga aretirale, se je odločil za pobeg v Jugoslavijo. Iz izkušnje je vedel, da je najbolje bežati peš, za to pa ni bil več sposoben. Odpotoval je z vlakom, toda na Premu, malo pred mejo, ga je policija ujela.

«V zaporu», je nadaljeval Živko Gortan, «sva bila ločena in ne bi mogel reči, v koliko je Vladimir predvideval hude kazni, na katere smo bili obsojeni. Moj odvetnik mi je rekel, da lahko vseh pet, ki smo bili zaprti, pričakujemo smrtno kazen Morda je to rekel tudi Vladimiru, na procesu mu nisem o tem nič govoril. Tudi tu je bil, kot po navadi, dobro razpoložen. Citanje obsodbe, po kateri je bil Vladimir obsojen na smrtno kazen mi pa na trideset let ječe, je bolj delovalo na nas kot pa nanj. Obsodbo je poslušal mirno in zbrano. Iz dvorane so najprej odpeljali njega, potem nas. Zadnjič sem ga videl, ko so nas vodili mimo njegove celice, ki je bila še odprta. Ko nas je opazil, nam je v slovo pomahal z roko. Naslednji dan, 17. oktobra 1929 zgodaj zjutraj je bil Vladimir ustreljen».

Živko je bil prenehal s pripovedovanejm. Čez čas pa je pristavil:

«Prepričan sem, da bi bil tudi Vladimir, ko bi otsal živ, našel svoje mesto v osvobodilnem uporu, katerega desetletnico bomo pravkar praznovali, da bi z orožjem v roki nadaljeval započeto borbo. Njegov lik in primer borca za svobodo pa nam je bil ves čas kot svetel vzgled, ne samo nam, marveč vsemu istrskemu ljudstvu. Tako v času borbe kot tudi kasneje, ko se je bilo treba boriti, da bi se ohranile pridobitve osvobodilnega boja, so nešteti sledili njegovemu primeru. Istra je dala dva narodna heroja: Joakima Rakovca in Josipa Surana. Če bo treba, jih bo dala še.»

Zadnje besede je Živko izrekel zelo tiho, kot bi o nečem globoko razmišljal. Naš pogovor je bil končan.

Lj. N.

Prizor iz zadnjega dejanja Molièrove komedije «Učene ženske», ki jo je SNG uprizorilo v koprskem Ljudskem gledališču

GRADBENE INSTALACIJE IN OPREMA na britanskem industrijskem velesejmu

Kakovost in trpežnost sta bila že od nekdaj značilnosti angleškega stavbnega materiala in instalacij · Industrija lesenih montažnih hiš · 21 dni po prejemu naročila so odpremili konstrukcijo gledališča na prostem z 12 m globokim, 47 m širokim in 6,5 m visokim odrom

Prejšnji petek zvečer se je zaključil Britanski industrijski velesejem, ki je ena največjih vsakoletnih industrijskih razstav na svetu. V Earls Courtu so razstavljale svoje izdelke države Britanske skupnosti in 22 britanskih teritorijev, od ostalih razstavljenih blagovnih skupin pa so bile najvažnejše tekstilije in plastični material; v Olympiji so bili razstavljeni tiskarski stroji, znanstveni instrumenti in igrače, v Castle Bromwichu pa je razstavljala britanska težka industrija.

Kakovost in trpežnost sta bili že od nekdaj značilnosti stavbnega materiala in instalacij, ki jih izdelujejo v Veliki Britaniji. Z izboljšanjem preskrbe s surovinami, posebno kar se tiče jekla in neželeznih kovin, pa lahko proizvajalci nudijo kupcem vedno boljše izdelke.

Zelo nagel je bil razvoj v izdelavi tako imenovanih montažnih stavb, hiš, delavnic, šol in bolnišnic. Stevilne britanske tvrdke so v zadnjih dveh letih prodrle s svojimi izdelki na prekomorska tržišča. Na kanadskem domačem tržišču, so se n. pr. uveljavile z leseno montažno hišo, ki je precej cenejša kot iste vrste hiša, ki jo izdelujejo v Kanadi sami.

Neka druga tvrdka je razstavila v Castle Bromwichu nov tip stavbe, ki jo lahko postavijo tudi nestrokovni delavci, uporabljajoč tipizirane obočne loke iz jeklenih cevi ki jih privijejo druge na drugo, tako da nastane iz teko sklenjenih lokov močno in trdno ogrodje. Po montiranju in niveliranju zalijejo podnožje ogrodja s cementom, nakar pritrdijo na konstrukcijo z debelimi vijaki plošče iz eternita ali valovito pločevino.

Taka konstrukcija ne povzroča nobenih prevoznih težav. Popolno konstrukcijo za stavbo, ki pokriva 100 m2, lahko naložijo s pločevinasto oblogo in dvemi vrati vred na šesttonski tovorni avtomobil. Izdelali so novo vrsto tipiziranega oboka, s katerim se obseg celotne konstrukcije znatno zmanjša, kar je zlasti važno pri ladijskih tovorih. Dva moža lahko postavita tako konstrukcijo v dveh dneh.

Za dokaz zmogljivosti te tovarne, naj omenimo dejstvo, da je poslala na Jamajko konstrukcijo za gledališče na prostem z 12 m globokim, 47 m širokim in 6,5 m visokim odrom, že 21 dni po prejemu naročila.

Zdaj pa še o stanovanjski opremi:

Tudi v tem pogledu smo opazili na zadnjem Britanskem industrijskem velesejmu veliko novega. Predvsem smo opazili popolnoma nov slog kuhinjske opreme: vrata na vzmeti, brez kljuk, ki se odpro in zapro že ob rahlem odrivu.

Tujim uvoznikom, ki so se zanimali za pečice na petrolej, so na velesejmu nudili nov tip cenene petrolejske pečice, ki daje veliko toplote, a porabi v 26 do 40 urah — to je odvisno od velikosti plamena — samo štiri litre goriva. Pečica stoji na štirih gumijastih nogah in je montirana v močnem modernem ohišju. Zelo zanimivi so bili tudi štedilniki na nafto, ker delujejo enako dobro tudi na bencin in so zelo uporabni tako za gospodinjstva kot za restavracije.

Ugotovljeno je, da se z uporabo žerjavov s premičnim stolpom zelo zmanjšajo stroški in čas montaže. Zato so se obiskovalci zelo zanimali tudi za tak žerjav s stolpom, ki se premika po tirnicah. To je prvi žerjav te vrste, ki je v celoti angleške konstrukcije. Žerjav se je zaradi svoje konkurenčne cene že uveljavil na tržiščih držav Britanske skupnosti in v Južni Ameriki.

Rečemo lahko, da so bile na Britanskem industrijskem velesejmu razstavljene stvari za vsak okus in vse mogoče potrebe: kuhinjske opreme, nove vrste izolacijskega materiala za strehe, vrtne kosilnice in valjarji, novi emulzijski laki, medeninaste zlitine itd. Vsak obiskovalec je našel, kar je iskal in kar ga je zanimalo.

Kar pa se tiče štedljivosti pri strukturah, so z raznimi poskusi ustvarili vrsto čisto novih, cenenih kosov pohištva; to so strukture iz aluminijastih cevi, na katere lahko položimo police ali omarice. Dodajati je možno v poljubni množini, po potrebi. Služijo pa za shranjevanje knjig, gramofonskih plošč ali kot podstavki za vaze s cvetlicami. Take police in omarice z lahkoto premaknemo z enega konca stanovanja na drugega in so obenem tudi idealna rešitev za predelitev sobe v dva dela, na pr. v jedilnico in dnevno sobo.

Našteti kosi pohištva in še drugi, ki jih je bilo videti na Britanskem industrijskem velesejmu, so prav tako skrbno preračunani za praktično rabo, kot na primer reakcijska potniška letala «Comet». Nekateri ljudje pa dajejo še vedno prednost tradicionalnim linijam. Za te ljudi je razstavila tista industrija, ki se strogo drži tradicionalnega okusa, a ne zavrača novih vrst materiala in nove tehnike, čeprav menijo njeni konstruktorji, da gredo njihovi kolegi modernih struj predaleč in da prehitevajo čas. Tako na primer konstruktor Reason misli, da je treba vendarle dati liniji pohištva več mehkobe, zato njegovi naslanjači in divani nimajo ostrih kotov. Morda so nekoliko lažji od pohištva, kakršnega so izdelovali nekdaj, in čeprav lepo ostružene noge ustrezajo modernemu okusu, vendar so to naslonjači in divani, ki so ohranili tradicionalne oblike. Prevleke razodevajo vse mogoče barvne kombinacije od sive do limonasto rumene in rujave. Morda se zdijo nekoliko kosmate in grobe, a so zelo trpežne.

PARTIZANSKI TABOR NA KOZJANAH V BRKINIH

SPOMENIK PADLIM DOMAČINOM

V ZIBELKI OSVOBODILNEGA GIBANJA NA PRIMORSKEM

V nedeljo je bil na Kozjanah v Brkinih partizanski tabor, katerega se je kljub dežju in slabemu vremenu udeležilo veliko število bivših borcev, svojcev padlih, nekdanjih aktivistov, domačinov in gostov iz raznih vasi iz sežanskega ter postojnskega okraja, z Reke in iz Trsta. Ob tej priliki so odkrili lep spomenik padlim domačinom v NOB in borcem tretje čete tretjega bataljona južnoprimorskega odreda, ki so 13. marca 1943 padli v tem kraju med borbo s fašisti.

Tabera so se udeležili tudi tov. Kimovec Franc-Ziga, sekretar komisije za prosveto pri vladi LRS, tov. Dovgan Ervin, predstavniki okrajnih odborov in množičnih organizacij ter tov. Karlo Maslo z ostalimi borci prvih partizanskih čet, ki so začele v Brkinih borbo proti okupatorjem.

* * *

Kot strela z jasnega je zadel italijanskega okupatorja, ki je dolga leta tlačil to zemljo, prvi strel partizanske puške v Brkinih. Ni si pač mogel predstavljati, da se bo prav v teh, do tedaj zapuščenih in zatiranih krajih začelo uporniško gibanje.

Brkini so bili zibelka partizanskega gibanja na Primorskem. Zarišče oboroženega upora našega ljudstva proti fašističnemu okupatorju. Iz teh krajev so prvi primorski partizani. Tu so bile prve partizanske akcije, tu pa so tudi gorele prve primorske domačije in vasi, na katere je fašistična drhal izlila svoj bes. Brkini so doprinesli velik prispevek in mnogo žrtvovali v borbi proti nacifašizmu; skoraj vse vasi so bile požgane od leta 1941 do 1944. Brkini so bili pa kljub temu enotni in zvesti borbi. O tem priča veliko število padlih borcev, internirancev in vsestranska pomoč, ki jo je prebivalstvo, čeprav revno, nudilo prvim partizanom in nato številnim partizanskim edinicam, ki so imele tod varno zatočišče in zbirališče za napade na fašistične in nacistične tolpe.

Vsesplošni ljudski odpor narodnoosvobodilnega gibanja je v Brkine zanesla Brkinska četa, pod vodstvom njenega komandanta Dovgana Ervina iz Trnovega pri Il. Bistrici. V Brkinih so med prvimi sodelovale vasi Ostrožno Brdo, od koder so bratje Maslo, šli v partizane že leta 1941, Topolec, Čelje, Kozjane, Tatre, Rjavče in druge. Maslova domačija na Ostrožnem Brdu je prva požgana domačija v NOB na Primorskem.

Vsa ropanja, požigi in mučenja niso mogla ukrotiti tega ljudstva. Povsod se je širil duh odpora, in ljudje so stopali množično v organizacijo OF. Vedno več domačinov, mladih pa tudi starejših je odhajalo od konca leta 1942 naprej v partizanske vrste, čeprav so fašisti kruto preganjali in odpeljali v koncentracijska taborišča njihove starše in svojce, od katerih se mnogi niso več vrnili domov. Italijansko taborišče v Cairo Montenotte je bilo polno Brkinov, od tam pa so jih Nemci odpeljali v zloglasno taborišče smrti Sant Georgen bei Guzen, strašna podružnica taborišča Mauthausen.

Spomladi leta 1943 so Italijani hoteli na vsak način končno zatreti partizansko gibanje v Brkinih. Poveljstvo je nagrmadilo nad 10.000 vojakov in fašistov z motoriziranimi oddelki v obkoljevalnem manevru okoli Brkinov. Sredi tega obroča se je znašla 3. četa 3. bataljona južnoprimorskega odreda, ki ji je poveljeval Dovgan Anton-Branko iz Topolca. Italijani so jo opazili in jo hoteli uničiti v malem gozdiču pri Kozjanah. Pa so se ušteli. Četa je z jurišem prebila obroč prav pod vasjo in se rešila. Italijani so imeli na mestu 40 mrtvih, vojakov in oficirjev. Četa pa je izgubila 4 tovariše in 1 tovarišico, Čehovin Pepco-Tatjano iz Senožeč, ki je bila prva učiteljica na Primorskem, ki je odšla v partizane. To se je zgodilo v jutranjih urah, 13. marca 1943. Na kraju, kjer je četa prebila obroč stoji zdaj spomenik padlim, prvi spomenik v Brkinih.

Tov. KAREL MASLO z Ostrožnega Brda

Tov. ERVIN DOVGAN-JANEZ iz Trnovega

Tov. ANTON DOVGAN-BRANKO iz Topolca

Preživeli borci 3. čete 3. bataljona Južnoprimorskega odreda (od leve proti desni): Zoran Spacapan-Izidor, Alojz Kristančič-Minko, Anton Dovgan-Branko, Franc Lukač-Milan, Rudolf Kalc-Svoboda in Andrej Filipčič-Boris

Spomenik padlim na Kozjanah

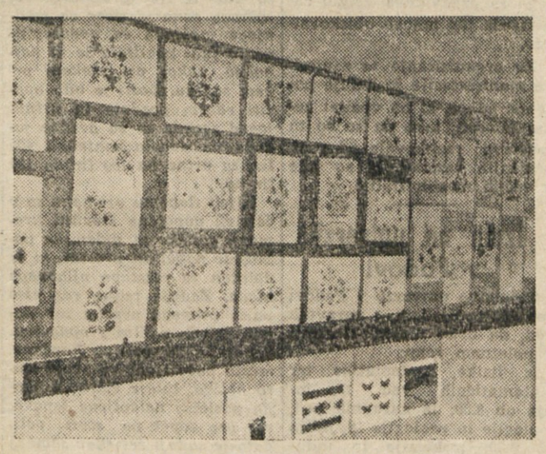

Z razstave slovenske srednje šole v Trstu

Spopad dveh vojska

Boji Gregorčičeve brigade v luči italijanskih poročil

Leta 1943 jih pa ima že štiri (102, 103 Julia, 104 Cuneense, in 105). 102. polk je bil razmeščen na ozemlju: Spodnja Tribuša - Čepovan - Cerkno. Ugotovil sem zanj šest stotnij (406 in 638 od 6. bataljona in še 636, 612, 628, 629; najbrž je ena od teh spadala še k šestemu bataljonu, ostala so pa tvorile sedmi bataljon, ker je v 103. polku ugotovljen 8. bataljon).

103. polk je bil razmeščen od Kanala - Tolmina do Kobarida po dolini Soče. V 8. bataljonu sta ugotovljeni 646. in 648. stotnija; poveljstvo bataljona je bilo v Tolminu. Izven tega bataljona sta ugotovljeni še 408. in 409. stotnija, ki sta bili v Kobaridu.

104. alpinski polk je bil tudi najbrž v Tolminu. Njegova 401. stotnija je operirala v Prodih (Nemški Rut) in spada v 1. bataljon. 607. stotnija 2. bataljona ima svoje področje tudi v Nemškem Rutu. Od tega polka se omenja še 601. stotnija, ki aprila 1943 operira na Kneži (Grahovo). Drugih enot ne bataljonov ne stotnij od tega 104. polka do danes nisem zasledil.

Od 105. bataljona omenjajo dokumenti le «njegove enote» v Cerknem in na Sentviški planoti. Do danes nisem še ugotovil njegovih bataljonov in stotnij. — Iz vsega tega sledi, da je III. alpinska brigada bila v gibljivem stanju. Že samo ime brigada pove to, ker je drugače italijanska vojaška struktura ne pozna.

Enote divizije «Veneto» se na Tolminskem ne omenjajo nikdar; nahajale so se v Vipavski dolini, Čepovanu - Tribuši - Idriji.

Graničarji niso imeli polkovne - bataljonske porazdelitve. Razdeljeni na sektorje so po obrambni nalogi sektorja imeli različno številčno stanje. Za XXI. sektor - Tolmin s podsektorjema Bovec in Poljubinj ter Podbrdo za leto 1943 nimamo nobenih podatkov. Leta 1941. je graničarski sektor Tolmin štel okoli 3500 mož. Najbrž, ali bolje, gotovo je, da je 1943 narastel.

Najtežji položaj je z Beneško Slovenijo. Tu sem ugotovil za obdobje 1943 do pohoda Gregorčičeve le številne alpinske stotnije novincev, najbrž divizije «Julia», ki je bila v Vidmu že pred ustanovitvijo videmskega armadnega zbora.

To so bile manevrske enote v zgornji Soški dolini in Beneški Sloveniji, ki so se v maju-avgusta borile z našima brigadama, obenem s protipartizanskimi oddelki in fašistično milico, da ne štejemo še karabinjerjev, finance in drugih zalednih vojaških enot ter vojakov za varstvo železnice. Naši borci pa se jih niso strašili.

IVO JUVANCIC
Muzej NO Ljubljana

KONEC.

OB GOSTOVANJU MESTNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Podoba srečnih dni

„Gledališče naj nam nudi, česar nam ne nudi življenje, ki je težko, tesnobno, krčevito in polno skrbi"

V nedeljo bo gostovalo v Trstu ljubljansko Mestno gledališče z moderno francosko komedijo v treh dejanjih «Srečni dnevi». To gostovanje predstavlja za tržaške Slovence pomemben kulturni dogodek. O komediji je D. Moravec zapisal v gledališkem listu Mestnega gledališča naslednje:

Igra je gledališke delo tiste vrste, kakršnih bi si želeli vsako leto vsaj polovico v svojem repertoarju; po zunanji podobi je kar najbolj preprosta; dejanje, bolje dialog, se plete med šestimi ljudmi in vsi ti so mladi in vedri; prave literarne karakteristike nima — komedija to ni in drama tudi ne — in vendar bo obujala veliko smeha in privabila marsikatero solzo. Predvsem pa je to sodobno delo, intimna igra tiste vrste, ki je komornemu gledališču najbolj blizu.

In še nekaj: s Pugetovo igro smo hoteli obuditi v našem repertoarju sodobno francosko igro, ki so jo povojna leta kdo ve zakaj docela prezrla. Prav s tema dvema igrama smo hoteli spomniti gledalca, da se francoska dramatika le ne neha pri Molieru, kot bi to lahko sodili po današnjem repertoarju naših gledališč.

Claude-André Puget? Do zdaj njegovo delo še ni seglo do nas. O avtorju samem vemo komaj to, da se je rodil ob prelomu stoletja na jugu Francije, bil odvetnik v Nici, pa je dal kmalu mestu in poklicu slovo in je živel potem kot novinar in publicist v Parizu. Z igro «Srčna črta» je pred dvajsetimi leti prvič stopil na deske. Potem je pisal ironično komedijo o posredovalnici za poroke, predelal je za francoski oder več angleških del in dosegel največji uspeh prav s «Srečnimi dnevi»; natisnili so jih 1938. leta, že nekaj mesecev prej pa so jih krstili v pariškem «Theatre Michel».

To je Francija v tridesetih letih. Ne Pariz, temveč prikupna pokrajina ob Loiri. Poletno jutro. Pet mladih ljudi — vsi so še otroci po letih in še bolj po srcu in vsi bi bili radi veliki. Radi se imajo in vsako uro so si v laseh.

Pernette in Marianne uganeta, kako bosta najbolj ujezili fanta, ki se premalo meni zanju: izmislita si zgodbo o letalcu, ki sta ga spoznali v Versaillu in....

Tu si je izposodil naš pisatelj «dramaturški trik», ki bi bil lahko zelo poceni, star in nezanimiv, pa je vendar v njem svojevrsten čar: nenadoma obstoji med vrati letalec, mlad in lep, z rdečo ruto in s svetlimi lasmi — prav natanko tak, kakor sta si ga zamislili dekleti. Kako vpliva njegov prihod na Marianne in na Pernette — v tem je čar Pugetovega «trika».

V slikah, ki se potem vrste, se pravzaprav zelo malo zgodi. Avtor je dal težišče na dialog in na podobe ljudi. Največ skrbi je posvetil Pernette in Marianne; zlasti prva je naslikana s tako toplimi in človeškimi toni, da srečamo le malo takih podob na odru; to dekle, na pogled tako enostavno, naturno in vedro, je v sebi vse globlje in komplicirano, venomer razmišlja, neprestano se sprašuje, celo kadar spi, dela se kot bi brala, le da jo puste samo z njenimi mislimi... Njena velika želja je, da bi bila zrelo dekle in strašno zavida Marianne, ki je v njenih očeh že «ženska».

Njima nasproti stojita dva vročeglava, domišljava puberteta, Olivier, ki bi za vsako ceno rad prevpil svojo puberteto s cinizmom, pa je pri tem samo banalen, in Bernard, ki si ne želi drugega, kot da bi mogel biti tak kakršen je Oliver — pa vendar je pustil avtor tudi tema nekje v sredi dobro jedro. Bolj ob strani stoji Francine, ki je zrelejša in preudarnejša, na pogled bolj razumska, v resnici pa prav nič manj čustvena od njiju dveh; nad vsemi temi pa sedemindvajsetletni Michel, zrel fant, letalec iz Pernettinih in Marianninih sanj. Obe ga ljubita. Ko misli prva, da ljubi on drugo, se hoče ubiti. Michel odhaja, ko spozna, kam pelje ta pot, pa vendar že tudi njega čustva neusmiljeno vabijo v ta svet. Preden gre, se opraviči Francine, najstarejši. Naj ne zameri, da jih je zmotil. Z njo govori kot z mamico onih dveh.

Poanta: Ko Michel odide, Francine tiho joče za njim. Tudi ona ga ljubi.

Zakaj «srečni dnevi»? Vsi ti ljudje pravzaprav vsak po svoje veliko trpe. Ali pa je to tisto pravo trpljenje, s kakršnim se bodo spoprijeli v življenju?

Pisatelj je zapisal na prvi list svoje igre: «Pojoče rane in nevidna samota mladosti». Rane, ki hkrati skele in hlade. Problemi, ki tem ljudem križajo pot, pravzaprav še niso problemi. Zato so njihove rane «pojoče». Zato so ti dnevi, čeprav skaljeni, vendarle — srečni dnevi.

Eden izmed francoskih kritikov je zapisal ob tej igri: «Gledališče naj nam nudi, česar nam ne nudi naše življenje, ki je težko, tesnobno, krčevito in polno skrbi».

To je res. In tudi to je eden izmed vzrokov, da uprizarjamo Pugetovo igro. Besede francoskega kritika niso beg od realizma, ampak zahteva po taki resničnosti na odru, ki ne bo zgolj fotografski posnetek, temveč umetniška upodobitev življenja.

In taka je Pugetova podoba srečnih dni.

D. MORAVEC

Rekordno število beguncev iz sovjetske cone

Iz Vzhodne Nemčije je včeraj pribežalo v svobodni Berlin 4.000 beguncev, kar je nov rekord v enem dnevu. S tem se je število moških, žensk in otrok, ki so letos zbežali iz Vzhodne Nemčije, dvignilo na 181.000. V zahodnem Berlinu menijo, da je temu vzrok pomanjkanje živil v sovjetski coni Nemčije, naraščajoča politična negotovost, versko preganjanje in obsodbe grešnih kozlov.

Angleški tweed za Italijo

Neka britanska tekstilna tovarna iz Leedsa, je nedavno poslala v Italijo 15.500 metrov tweeda za moške obleke. Pošiljka je v 40 barvnih odtenkih, Čeprav je blago trdo tkano, vendar je poletj dovolj hladno in pozimi dovolj toplo. Prhodnji mesec bo isto podjetje poslalo v Francijo 9.100 metrov tweeda.

Prožnost in trdo tkanje blaga, ki je znano pod «Glencarrick», dosežejo z mešanjem irske volne z visoko kvalitetno novozelandsko. Raznovrstne barvne odtenke pa dosežejo, da mešajo barvano volno še pred mikanjem in predenjem; pri tem pa tkanina ne izgubi na prožnosti in odpornosti proti mečkanju ter obleke iz nje brezhibno obdržijo linijo.

Razstava italijanskih volilnih lepakov v New Yorku

Sedaj pošiljajo v New York italijanske volilne lepake, kjer jih bodo razstavljali v javni knjižnici. Razstavo bodo odprli prvega junija. Najštevilnejši bodo na razstavi lepaki krščanske demokratske in komunistične stranke. Prosvetni referent italijanskega veleposlaništva, R. Di Sorbello, prevaja skupaj z osebjem newyorške javne knjižnice besedilo teh lepakov v angleščino.

Kongres plodnosti

V New Yorku se je začel prvi svetovni kongres plodnosti in sterilnosti, ki se ga udeležuje več kot 1800 zastopnikov iz 50 držav. Kongres sta sklicala Mednarodno društvo za plodnost in Ameriško društvo za študij sterilnosti. Glavna točka dnevnega reda kongresa je vprašanje pomoči poročenim parom, ki nimajo otrok, pa bi jih želeli. Kongres se pa ne bo ukvarjal s socialnimi, gospodarskimi in populacijskimi vprašanji.

TRST, petek 12. junija 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: napovedujejo še vedno spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi razjasnitvami in manjšimi padavinami. Temperatura brez bistvenih sprememb. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 19 stopinj; najnižja 15.8 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje **Jug. cone Trsta.**: 21.00 Slušna igra: Branislav Brkić: «Žica in košček neba». — **Trst II.**: 20.00 Slovenski oktet. — **Trst I.**: 13.30 Poje Rino Salviati. — **Slovenija:** 16.00 Simfonični koncert del Lucijana Marije Škerjan ca.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

IZ JAMELJ IN DOBERDOBA

Očitna je izdajalska vloga slovenskih cerkvenih predstavnikov

Goriška nadškofija je pritisnila nanje, da so agitirali za krščansko demokracijo, ki je v doberdobski občini dobila za senat 238 glasov

Vest, da je ena najbolj šovinističnih italijanskih strank krščanska demokracija dobila v naši občini 238 glasov za senat in nekaj več za poslansko zbornico, je vse napredne vaščane presenetila. Če pa je prišlo do tako visoke številke, se mora goriško vodstvo krščanske demokracije zahvaliti predvsem goriški kuriji, da se je pokazala za zvestega zastopnika Vatikana in velikega «prijatelja» slovenskega naroda. Prav tako mora biti nadvse hvaležno župnikoma iz Jamelj in Doberdoba, ki sta pripravila slovenske vernike, da so glasovali za tiste italijanske stranke, ki so od časa priključitve teh ozemelj k italijanski republiki napravile vse, da bi jih držale pod tako vladavino, kakršne smo bili deležni za časa «slavnega» trinoga. Sicer pa se ni kaj čuditi raznim beguncem iz njihove domovine, ki so že tam dovolj slabega napravili svojemu narodu, da ne bi po isti poti stopali tudi v naših krajih, kjer jih je ljudstvo sprejelo z upanjem, da se bodo brigali za naše duše, ne pa uganjali isto umazano politiko, zaradi katere so morali iz svojega rodnega kraja. Naj si torej nihče ne umišlja, da bo rešil slovenski narod in ga obdržal pri življenju, če bo najprej organiziral cerkvene zbore, pripravljal razne igrice v slovenskem jeziku, potem pa vse skupaj prodal sovražniku, tistemu sovražniku slovenskega naroda, kateremu gre danes poleg ostalega zahvala tudi za uradno število 275 brezposelnih, ki jih je v doberdobski občini. Toda kaj je mar tem plačancem Vatikana, če naše ljudstvo tudi umira od lakote, saj so si oni prav z izdajstvom slovenskega naroda zajamčili sigurno bodočnost in zaščito tistega Vatikana, ki mu, na njegovo veliko žalost, ni več dano ukazovati pri naših bratih v Jugoslaviji, zato pa vse svoje sile upira na ta del nesrečne slovenske zemlje, ki je ostal izven meja domovine. Tu poskuša rovariti in polagoma zmanjšati naš vpliv in celo obstoj. In v tem mu vneto pomagate vi, častiti gospodje župniki! Zato nam ni potreben več noben dokaz. Svoje izdajalsko lice ste pokazali 7. junija in slovensko ljudstvo vam to nikdar več ne bo odpustilo.

Nekaj Doberdobcev in Jameljcev

Ko je opazil nevarnost ni več utegnil ustaviti vozila. Trčil je ob zapornice in se pri tem zelo poškodoval, medtem ko je motorno vozilo zdrčalo naprej. Rešilni avto Zelenega križa iz Ronk je ponesrečenca takoj odpeljal v bolnico v Tržič, kjer so ugotovili, da si je dvakrat ranil spodnjo ustnico, levo temenico in glavo. Njegovo stanje je precej hudo.

POZIV ŽUPANSTVA

Odstranite lepake s svojih zidov

Po zaključku volilne kampanje je večina zidov mestnih zgradb nalepljenih z lepaki vseh vrst, ki gotovo ne olepšujejo našega mesta.

Občinska uprava je pred začetkom volilne kampanje postavila na razna mesta občinske deske, namenjene lepakom vseh strank, in s tem hotela preprečiti lepljenje po zidovih. S tem je imela občina že itak precej stroškov in zato je razumljivo, da ne more z lastnimi stroški očistiti vseh zidov privatnih stanovanj.

Iz teh razlogov občinska uprava poziva občinstvo, naj samo očisti zidove svojih hiš, kakor so to nekateri že začeli.

21. junija razstava psov v Ljudskem vrtu

V nedeljo 21. junija bo v občinskem vrtu 11. državna razstava psov. Že sedaj se predvideva večji uspeh kot pri prejšnjih sličnih razstavah. Na tem snidenju bo tudi precejšnje število avstrijskih psov boljše pasme.

Tako bo ta razstava dobila mednarodni značaj in zaradi tega se predvideva veliko zanimanja ter mnogo obiskovalcev.

Za organiziranje te zanimive manifestacije že deluje poseben odbor, ki bo vpeljal nekaj novosti, tako da se bo ta razstava razlikovala od vseh prejšnjih razstav, ki so bile v večjih mestih Italije.

Izpiti na univerzi v Padovi

Tajništvo univerze v Padovi sporoča dijakom, naravnih ved, da bodo diplomski izpiti v poletnem roku:

iz fizike, matematike ter matematičnih ved 15. julija ob 8.30; iz naravnih ved, biologije in geologije 16. julija ob 8.30; iz kemije in industrialne kemije 17. julija ob 8.30.

Dijaki naj oddajo prošnjo za pripustitev k diplomskemu izpitu, kateri naj priložijo naslove diplomskih nalog, ki naj bodo podpisane po profesorjih.

Natečaj za podtajnika notranje uprave

Goriška prefektura sporoča, da so začeli sprejemati prošnje in dokumente za pripustitev k natečaju za 62 službenih mest za poskusnega podtajnika notranje uprave. Za prepustitev k natečaju je potrebna diploma v pravnih, političnih ali socialnih vedah.

Ta odlok je bil objavljen v št. 120 Uradnega lista od 27. maja t. l. Prošnje s predpisanimi listinami naj prizadeti vložijo na prefekturi, in navedejo svoje bivališče. Rok za vlaganje zapade 26. julija t. l.

Za vsa potrebna pojasnila naj prizadeti obrnejo na prefekturo.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani «Al Moro», Ul. Carducci 12. tel. 22-68.

Zaletel se je v zapornico na progi Trst - Benetke

Do nesreče je prišlo, ker so ga avtomobilske luči drugih vozil na nasprotni strani zaslepile

V sredo zvečer se je v Ronkah, in sicer v Ul. XXIV. maja na progi Trst-Benetke dogodila, precej huda nesreča.

31-letni Ottorino Cecotti iz San Giovanni al Natisone in bivajoč v Ronkah, Ul. S. Vito 29, je z motornim vozilom «Ducati» GO 5115 zadel ob zapornico na cesti, ki pelje čez progo. Ravno takrat bi moral privoziti mimo vlak za Benetke. Ceccottija so verjetno zaslepile luči vozil z nasprotne strani, tako da ni takoj videl droga in se ustavil.

SEJA IZVRSNEGA ODBORA DFS

Obsodba nasilstva goriške kurije

Obravnavali so položaj, ki je nastal po državnozborskih volitvah

Predsinočnjim je bila na sedežu Demokratične fronte Slovencev v Gorici seja izvšnega odbora, katere so se udeležili skoraj vsi člani. Obravnavali so politični položaj, ki je nastal v zvezi z izidi državnozborskih volitev in sprejeli nekatere sklepe. Predvsem so obsodili nasilstvo goriške kurije nad slovenskimi verniki in izdajstvo slovenskih klerikalcev, ki so pozvali slovenske vernike na oddajo belih glasovnic, potem pa so zaradi višjega ukaza spremenili svoje stališče in agitirali med slovenskim ljudstvom, naj glasuje za šovinistično demokristjansko stranko in njene priveske.

PREGLED VOLILNIC in določitev preferenčnih glasov

V volilnem okrožju Gorica, Videm, Belluno bo imela DC 9. PSDI 1, KPI 2, PSI 2 in MSI 1 poslanca - Kominformistka Selli (Selič) dobila le... 24 preferenčnih glasov

Zadnja dva dni so na goriški sodniji pod vodstvom dveh sodnikov najprej pregledali volilnice za senat. Zaradi obsežnosti dela so bili potrebni številni revizorji. Pregledati so namreč morali vsebino 143 volilnih skrinjic s 143 volišč goriške pokrajine. Delo je šlo hitro od rok ter je pregled volilnic za senat bil končan v sredo zvečer. Sedaj bodo volilnice za senat zavili in jih poslali v Rim na centralni urad za statistiko, posebno poročilo pa bo šlo v Videm, kjer ima sedež glavna volilna komisija za volilno okrožje Videm-Belluno-Gorica. Tja so bile poslane tudi vse volilnice za parlament, izračunali so tudi preferenčne glasove.

Volilno okrožje Videm-Gorica-Belluno bo imelo v poslanski zbornici DC 9, PSDI 1, KPI 2, PSI 2 in MSI 1 poslanca.

Preferenčni glasovi pa so v goriški pokrajini bili takole razdeljeni:

Lista št. 1: KPI — veljavni glasovi: 19.890. — preferenčni glasovi: Beltrame 4287; Pellegrini 3916; Poletto 3816; Bettiol 302; Bergamas 33; Selli 24; Argenton 23; Pugliese 15; Galante 9; Mirolo 7; Grasselli in Jetri 5; Nadalutti 4; De Caneva 3; Dallò 2.

Lista št. 2: MSI — veljani glasovi: 6435. — preferenčni glasovi: Delpin 1541; Colognatti 1533; Venuti 1128; de Micheli, Vitturi 101; Zanenga 74; Anzil 49; Toppani 26; Comis 19; Bertolissi 18; Etro 14; Buzzi e Sirena 13; Fabbro 7; Del Moro 5; Ronco 4.

Lista št. 3: PSI — veljavni glasovi: 6921 — preferenčni glasovi: Luzzatto 693; Di Lazzaro 563; Salla 124; Bettoli 115; Marangone 63; Celso 42; Mauro 26; Mirolo 11; Torre 8; Saccavini 6; Pascoli 5; Rampolla 4; Serragliotto 3; Scotti e Telloli 2.

Lista št. 4: PLI — veljavni glasovi: 1090. — preferenčni glasovi: Cosolo 213; Battisti 189; Morpurgo 141; di Porcia, Brugnera 100; de Manzoni 69; Pascatti 12; Bruseschi 10; Zoratti 10; Bonanni 8; De Conz 6; Longo 3; Lualdi 3; Genova 2; Tomasini 1; Zuliani 1.

Lista št. 5: PRI — veljavni glasovi: 1000. — preferenčni glasovi: Bucciarelli 130; Stecchina 101; Pezzangora 45; Bresina 40; Besco 30; Colussi 27; Buricelli 11; Venchiarutti 6; Da Rold 4; Magello 3; Telloli 3; Dalla Rosa 2; Tessari 2; Mammi 1; Zambon 0.

Lista št. 6: Unità popolare — veljavni glasovi 628. — preferenčni glasovi: Zanfagnini 53; Calamandrei 41; Valeri 17; Zadra 5; Angeli 3; De Toffol 2; D'Andretta 1; Marchesini 1; Marchetti 1; Ciani, Gabino, Mazza, Paoli, Piccini in Toniutti 0.

Lista št. 7: PSDI — veljavni glasovi 5094. — preferenčni glasovi: Benussi 971; Zucalli 495; Ceccherini 479; Grassi 81; Cosattini 61; Bisol 50; Gaggia 48; Guadagnini 33; Pitassi 30; Granzotto-Basso 20; Cleva 19; Piemonte 18; Ferruglio 15; Panizzo 6; Zanetti 4.

Lista št. 8: D.C. — veljavni glasovi 39.901. — preferenčni glasovi: Baresi 15.667 (6217 v Gorici); Schiratti 5157; Garlato 5017; Berzanti 2258; Carron 2164; Driussi 381; Barbina 174; Biasutti 137; Riva 127; Rinoldi 68; Corona 61; Dazzi 29; Venudo 22 in Cimatoribus 20.

Lista št. 9: PNM — veljavni glasovi 1937. — preferenčni glasovi: Pedroni 278; Barnaba 96; Cavarzerani 33; Tamaro 28; Della Bianca 26; Orgnani 25; Aglione 20; de Puppi 18; Caliari 14; Gottardis 12; Kechler 8; Toffoli 8; Corso 5; Someda 4; Munari 3.

Lista št. 10: All. Dem. Naz. — veljavni glasovi 201. — preferenčni glasovi: Chiussi 8; Toso 4; Modolo 2; de Hagg 1; Locatelli 1; Peruch 1; Pissi 1; Massa, Rech in Tosi 0.

ZARADI DEŽJA PADEC CEN na goriškem zelenjavnem trgu

Zaradi volilne propagande prejšnje tedne četrtkov sejem ni bil dovolj obiskan - Morda bodo kramarji prihodnje tedne bolje zaslužili

Deževje je v zadnjih dneh povzročilo velik padec cen na goriškem zelenjavnem trgu. To so najbolj občutili prodajalci solate in zelenega radiča, kajti dosti se jih je moralo vrniti domov s polnimi košarami. Cena solate je namreč padla kar do 10 lir pri kg, tako da so kmetovalci mnenja, da se jim je ne izplača niti več nabirati. Zeleni radič so danes na trgu, kjer se prodaja na debelo, plačevali goriški trgovci po 40 lir in tudi manj kg. Precej je bilo novega krompirja; njegova cena pa se je vrtela od 35 do 40 lir kg, sicer pa znižujejo njegovo ceno pošiljatelji novega krompirja iz drugih krajev Italije.

Češenj je še vedno zelo veliko. Precej so razpokane od dežja. Prodajali so jih na debelo po 40 do 50 lir kg. Novost so bile te dni prve breskve; njihova cena je sicer za srednjega meščana še nedosegljiva in tudi kvaliteta še ni najboljša, kakor pri vsakem prvem sadežu. Dosti je bilo opaziti rdečih gozdnih in vrtnih jagod seveda so za gozdne jagode na debelo zahtevali 400 lir, za vrtne pa 100 lir do 120 lir kg.

Kljub slabemu vremenu so v četrtek dopoldne številni kramarji goriške in videmske pokrajine napolnili prostor, ki je določen za razstavo njihovega blaga. Zadnje tedne res niso imeli pravega uspeha ter dajejo krivdo volilni propagandi. Sedaj pa so volitve končane, mesto počasi dobiva svojo staro obliko, ljudje čistijo s svojih poslopij nalepljene lepake; vse gre zopet po stari poti. Zato je zadnji četrtkov semenj privabil številne Goričane in okoličane, toda kakor vedno je bilo največ radovednežev, kupcev pa bore malo. Prodajalci rož so še vedno med prvimi srečneži, gospodinje kaj rade segajo po rožah, ki so na tem tedenskem sejmu dosti cenejše kakor v cvetličarnah. Včeraj ni manjkalo tudi običajnih kramarjev, ki so vneto nudili svoje blago po 100 lir komad. Tako privabljajo k sebi ljudi, ki upajo za majhen denar dobiti lične predmete, kot so denarnice, okvirji za slike itd.. Na majhnem tovornem avtu na koncu Ulice Oberdan je bilo polno steklenih predmetov. Kramar je vabil k sebi Goričanke in jim za cenen denar nudil krožnike, vaze in lonce. Imel je precej uspeha zaradi svoje gostobesednosti in visoko donečega glasu. Manj uspeha so imeli prodajalci raznih torb ter prodajalci moških kravat in raznovrstnih naočnikov proti soncu. Poletje je namreč že tu, sonca pa zelo malo in tudi malo kupčij, čeprav so hrabrili s spremembo vremena.

Sestal se je pokrajinski upravni odbor

Pred dnevi se je ponovno sestal goriški pokrajinski upravni odbor. Sejo je vodil predsednik odvetnik Angelo Culot. Največ točk sporeda se je nanašalo na manj važna upravna vprašanja. Govorili so tudi o pokrajinski umobolnici. Odbor je dal zasebnikom v zakup nabavo mleka za bolnico. Prav tako bo dal na dražbo razširitev kmetijskega podjetja, za katerega bo na razpolago nad 8 milijonov lir.

Vesti za trgovce z železom

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da je državna Zveza trgovcev s kovinami, jeklom in razbitinami in s svojim sedežem v Rimu, Trg Bielli 2, dobila povabilo Svetovne zveze za premog in jeklo za sestavo imenika trgovskih podjetij z železom, jeklom, kovinami, železnimi razbitinami itd.

Da bi bil zgoraj navedeni seznam čim točnejši in popolnejši naproša goriška Zveza vsa podjetja, ki iz kakršnih koli razlogov niso še vpisana v Državno zvezo, da to store čimprej z navedbo naslova in delavnostjo, ki jo izvršujejo.

Padec po stopnicah

31-letna Lina Dabbene iz Gorice, Ul. Rabatta 14, je včeraj popoldne padla doma po stopnicah. Starši, ki so ji prvi pritekli na pomoč, so poskrbeli, da je takoj prišel rešilni voz Zelenega križa ter odpeljal Dabbenejevo v bolnico Brigata Pavia. Zdravnik, ki ji je nudil prvo pomoč, je ugotovil, da se je ranila po glavi. V bolnici bo ostala približno 10 dni.

Najdena listnica

Listnico z 2.500 lirami in osebno izkaznico, ki nosi ime Jurija Obola iz Sovodenj, je našel v sredo zjutraj 44-letni Fioravante Crassevich iz Ločnika v Ul. Crispi. Najditelj je listnico oddal kvesturi, kjer čaka na lastnika.

Vozni red

PRIHODI:

Iz Trsta: 5.30, 6.24, 7.55, 8.22*), 8.30, 10.44, 13.55, 17.06, 19.10, 20.31, 23.19.

Iz Vidma: 0.23, 4.25, 6.08, 7.21, 8.29, 10.00, 13.56, 15.55, 17.10, 18.30*), 20.13, 21.24.

ODHODI:

Proti Trstu: 0.24, 6.10, 7.23, 8.33, 10.02, 13.58, 15.58, 17.12, 18.32*), 20.17, 21.26.

Proti Vidmu: 4.33, 5.23, 6.29, 7.57, 8.32, 10.46, 13.59, 16.00*), 17.13, 19.15, 20.36, 23.21.

*) S tem znakom označen vlak, ne vozi ob nedeljah.

V NEDELJO V STEVERJAN NA «PRAZNIK ČESENJ»

Kulturni program, šaljive igre ter slovo od sočnih briških češenj

Nastopili bodo doberdobska godba na pihala in goriški srednješolci z enodejanko «Dva jezičneža»

Se nekaj dni loči Steverjance, posebno pa mladino, od «praznika češenj», ki ga bodo skupno s številnimi gosti, ki so svoj prihod že najavili, praznovali v nedeljo 14 junija.

Slovenska Brda so najlepša spomladi, ko se najprej odenejo v prelepo sadno cvetje, in jeseni, ko kasneje vabljivo mamijo s svojimi sadeži. Vreme je sicer te dni precej muhasto in deževno, toda starejši ljudje menijo, da se bo te dni s spremembo lune vreme zboljšalo. Vendar pa doslej ni vplivalo na priprave, ki so v teku, da bi «praznik češenj» čim bolje uspel. Najbolj pridni so Steverjanci, ki bodo prostor «Med borovci» v «duhu češenj» primerno okrasili ter pripravili dovolj miz in vse ostalo, da bo sprejem gostov čim lepši.

Kulturni program vneto pripravljajo doberdobski mladinci, ki so že večkrat doma in tudi drugje pokazali svoje glasbene zmožnosti. Veselje do glasbe jih je namreč pripravilo, da so pred dvema letoma ustanovili godbo na pihala, si preskrbeli učitelja in pozneje tudi nakupili potrebna glasbila. Godbeniki imajo svoj odbor, ki upravlja in sklepa o novih nastopih doma in po okoliških vaseh ter v mestu, kamor jih prosvetna društva rada vabijo. Za nedeljski nastop so pripravili kar osem skladb, s katerimi bodo prav gotovo zadovoljili poslušalce. Na svoj račun bodo prišli ljubitelji Verdijeve operne glasbe in vsi tisti, ki so jim pri srcu slovenske narodne pesmi. Sicer pa potrpimo in počakajmo nedeljski popoldan, ko se bo pred nami «Med borovci» odprl odrski zastor. Med odmorom bodo goriški srednješolci nastopili z veselo enodejanko španskega pisatelja in dramatika Cervantesa «Dva jezičneža».

Mlajši in starejši ljubitelji šaljivih iger se bodo lahko tudi uveljavili. Pripravili bodo tek v vrečah in tek z jajci. Nadvse vabljiva bo tekma v vlečanju vrvi, v kateri se bodo pomerile med seboj posamezne vasi. Pripravljene so številne lepe nagrade, ki jih bodo podelili zmagovalcem posameznih iger.

Češenj je v Steverjanu še vedno dovolj, zato števerjanska mladina pričakuje, da se bo njenemu pozivu odzvalo čimveč gostov z Goriškega in Tržaškega ter kliče: «Vsi v Steverjan na praznik češenj!»

SPD v Gorici prireja za nedeljo 14. junija izlet na Brizio nad Pontebbo. Odhod iz Gorice ob 4.30 z vlakom. Zbirališče na postaji 10 minut pred odhodom vlaka. Vabljeni vsi!

KINO

VERDI: 16.30, «Zapravljivec» J. Leigh, R. Lawford.

MODERNO: 17, «Grič hodijo» R. Scott, E. Raines.

KINO STANDREŽ (na prostem): 21 «Maščevanje morskega razbojnika» M. Montez, G. Pierre.

CENTRALE: 17, «Poroka na presenečenje» J. Robers, D. Waine.

VITTORIA: 16.30, «Izbral sem ljubezen» R. Rascel.

Izidi za zbornico v Beneški Sloveniji

	KPI	MSI	PSI	PLI	PRI	UN. POP.	PSDI	DC	Monarhisti	ADN
Čedad	1238	510	1020	138	46	90	521	3908	10	5
Dreka	3	24	12	0	0	1	21	519	24	2
Fojda	269	75	354	8	12	31	116	1537	36	6
Ahten	145	48	398	5	6	80	108	977	39	1
Grmek	30	9	21	4	1	2	45	610	12	2
Brdo	66	80	85	10	4	20	176	597	61	4
Gorjani	88	34	65	5	4	26	32	355	25	4
Neme	345	137	335	13	1	62	182	1214	107	7
Prapotno	47	53	89	7	8	8	73	678	92	4
Podbonesec	43	40	41	9	1	7	54	1522	159	3
Rezija	117	123	93	3	10	7	83	965	193	6
Št. Lenart	44	30	70	8	3	6	144	786	111	2
Št. Peter Slovenov	132	108	154	8	4	30	171	941	113	5
Sovodnje	15	24	15	0	4	0	120	645	35	1
Srednje	65	21	33	1	2	2	24	664	89	1
Tajpana	159	100	86	10	5	8	85	991	47	1
Tarčent	696	548	715	74	36	326	765	3306	185	13
Tamorjan	327	53	305	3	7	11	72	922	24	4

Objavljamo volilne izide v občinah Beneške Slovenije. Podatkov o belih glasovnicah videmska prefektura ni hotela sporočiti, češ da jih še niso izračunali.

Sedanje volitve so pokazale, da je krščanska demokracija v večini beneških občin zelo veliko izgubila in da so se na njen račun okrepile socialdemokratske in socialistične stranke. Tudi neofašisti so izgubili precej glasov.

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES POPOLDNE V BEOGRADU PRIČETEK

Mednarodni košarkarski turnir ženskih ekip Jugoslavije, Italije, Belgije in Švice

Nepotrebna zamuda pri odhodu italijanskih reprezentantk

Beograd, glavno mesto Jugoslavije, ki se je zadnja leta uvrstila med vodilne evropske države v košarki, bo te dni prvič prizorišče meddržavnega turnirja ženskih ekip.

To veliko tekmovanje se bo v bodoče ponavljalo vsako leto. Med udeleženkami se s kakovostjo posebno odlikujeta reprezentanci Italije in Belgije, ki spadata med najboljše zahodnoevropske ekipe. Italijanska ekipa, katere glavne igralke so košarkarice znanega društva «Comense», bo prišla v polnem sestavu. Čeprav Belgijke nimajo za seboj tako lepih uspehov, bodo zelo resen nasprotnik. Napačno bi bilo ocenjevati vrednost te ekipe z rezultatom, ki ga je pred tremi leti dosegla v Beogradu jugoslovanska reprezentanca, ko je premagala Belgijo s 54:32. Belgijska ekipa je zelo napredovala, malenkostni poraz v igri z Italijo in Francijo dovolj jasno dokazuje kakovost belgijske košarke. Švica in Francija sicer še nimata bogate tradicije in pomembnih uspehov v preteklosti, vendar bosta močna nasprotnika, ki sta igrala zadnje čase precej mednarodnih tekem in si pridobila znatne izkušnje.

Posebno pozornost zasluži nastop jugoslovanske reprezentance, ki skoraj že dve leti ni igrala mednarodne tekme. Zvezni kapetan Štefanović je sestavil odlično ekipo, predvsem je izbiral mlade igralke, ki mnogo obetajo. Letos bo igrala jugoslovanska ženska reprezentanca še tri mednarodne tekme, prihodnje leto pa bo v Pragi evropsko prvenstvo. Zato je ta turnir odlična prilika, da se že zdaj sestavi močna ekipa. Njeni izgledi so ugodni. Verjetno bo Švico in Avstrijo premagala, ni izključena možnost uspeha na tekmah z Italijo in Belgijo. Če bodo igralke dovolj prizadevne, se bo jugoslovanska reprezentanca prav gotovo borila za najvišje mesto.

Danes ob sedmih popoldne bo na stadionu «Radničkega» slavnostni začetek turnirja. Jugoslovanska reprezentanca bo igrala s Švico, Italija pa proti Belgiji.

Italijanska reprezentanca se je zbrala v Trstu in bi morala odpotovati proti Beogradu že v sredo popoldne z orient-ekspresom. Vendar pa košarkarice niso mogle odpotovati, ker še ni bilo potnih listov, ki bi jih morali v Trstu že čakati. Zaradi tega je bilo treba odhod odložiti in upanje je bilo, da bo mogoče odpotovati vsaj včeraj popoldne. Potni listi bi naj prispeli iz Rima z letalom. Toda zdi se, da rimski birokraciji tudi letala dosti ne zaležejo, kajti italijanske igralke so odpotovale šele zvečer ob 23.40 in bodo danes zjutraj v Ljubljani dobile brzovlak za Beograd. Seveda se bo moral spored spremeniti, kajti malo verjetno je, da bi mogle iti košarkarice z vlaka naravnost na igrišče.

Hannamom plasiral v semifinale, prav tako argentinski prvak Morea z zmago nad Angležem Hornom. Drugi polfinale za ženske se je končal z zmago Američanke Hart nad igralko z Bermudov Brewer.

* * *

BEOGRAD, 11. — Danes se je začel v Beogradu sestanek funkcionarjev Zveze športov v Jugoslavije. Na tem sestanku bodo največ govorili, kako bi rešili težavni finančni položaj nekaterih športnih organizacij v Jugoslaviji, ki je tudi med vzroki za nazadovanje v nekaterih športnih panogah.

Boksarska zveza Jugoslavije je prejela te dni pismo turške zveze, ki predlaga za letos tekmo državnih reprezentanc Jugoslavije in Turčije. Turška zveza predlaga dvoje srečanj, in sicer povratno prihodnje leto. Boksarska zveza Jugoslavije bo najbrž sprejela turški predlog.

ZAGREB, 11. — Zaostala tekma zvezne nogometne lige Dinamo:Spartak bo 17. junija na igrišču Zagreba, ker stadion Dinama preurejajo.

Švedska-Francija 1:0 (1:0)

STOCKHOLM, 11. — Danes je bila tukaj mednarodna nogometna tekma med švedsko in francosko reprezentanco. Zmagali so Švedi z rezultatom 1:0, ki je bil postavljen že v prvem polčasu.

KOPENHAGEN, 11. — V Aarhusu je Juventus iz Turina premagala dansko moštvo Juetlanda s 5:1 (1:1) Strelci v prvem polčasu Soerensen in Muccinelli; v drugem: Ferrario, Boniperti, Muccinelli, Boniperti.

Jugoslovanski nogometni sodnik Leo Lemešič je pozvan, da sodi mednarodno nogometno tekmo Svica-Danska, ki bo 27. junija v Baslu.

Včeraj je na otoku Manu zmagal Lee Graham

LONDON, 11. — Na otoku Man je bila danes v okviru tekmovanj Tourist Trophy motociklistična dirka za kategorijo 125 ccm. Končni rezultati: 1. Lee Graham (Angl.), Augusta, je prevozil 182 km v 1.27'19", povprečno 125,190 km. 2. Haas (Nemč.), NSU, v 1.28'; 3. Sandford (Angl.), Augusta, 1.28'2"; 4. Copeta (It.), Augusta, 1.32'29"; 5. Jones (Angl.), Augusta; 6. Webster (Angl.), Augusta.

ALŽIR, 11. — Na šestdnevni kolesarski dirki v Alžiru sta po tretjem dnevu na čelu Poblet (Span.) in Teruzzi (It.) Kubler in Goldschmidt sta na četrtem mestu.

ODLIČEN REZULTAT NOVEGA REKORDA

Jovančić - 10,5 na 100 m nov jugoslovanski rekord

Tudi nekateri drugi jugoslovanski atleti so v dobri formi

BEOGRAD, 11. junija. — Atlet «Crvene zvezde» Jovančić je dosegel na 100 m odličen čas 10,5, kar je za 2 desetinki sekunde boljše od državnega rekorda. Drugi je bil Pecelj v času dosedanjega državnega rekorda 10,7, tretji Madjarević 11.0 četrti pa Milakov 11,3.

Tudi metalci diska, kladiva in kopja, se v Beogradu skupno pripravljajo za atletski troboj Jugoslavija-Grčija-Turčija. Doseženi rezultati so odlični. Krivokapič je vrgel disk 50,58 m. To je najboljši letošnji rezultati. Vsi metalci kladiva so v dobri formi. Gubijan je vrgel kladivo 54,17 m, Berec 53,40, Lazarević 51,24 m, Dangubić je prav tako dosegel najboljši letošnji rezultat v metu kopja, dosegel je daljino 65,94 m, Pavlović pa 59,67 m.

Mladinci «Crvene zvezde» so v štafeti 4×100 m dosegli nov jugoslovanski mladinski državni rekord. Z njimi je tekla tudi državna reprezentanca v postavi Jovančić, Milanov, Madjarević in Pecelj. Dosegli so čas 44,5. Mladinci pa 45,1, kar je za 4 desetinke boljše od dosedanjega rekorda. Novi rekorderji so: Vitas, Topić, Tošović in Kapetanović.

Sprinter Crvene zvezde Jovančić, ki je včeraj v Beogradu dosegel nov jugoslovanski rekord v teku na 100 m, je začel svojo atletsko kariero kot član mladinske delovne brigade pri gradnji avtoceste. Na nekem sekcijskem tekmovanju je prvič tekmoval, in takoj dosegel čas 11.5. Kot izredni talent so ga še isto leto poslali na trening državne reprezentance, kjer pa trenerji niso bili zadovoljni z mladim atletom. Sele s svojimi rezultati v naslednjih letih je ovrgel te prve vtise. Že 1950. leta je bil član državne reprezentance in je večkrat tekel pod 11 sek. Lani je dvakrat izenačil državni rekord z rezultatom 10.7. Letos pozimi se je pripravljal tako temeljito kot še nikoli. Uspeh se je takoj pokazal. Na prvem tekmovanju je tekel 10.9, na drugem 10.8, sedaj pa kar za 2 desetinke sekunde bolje — 10.5. Nov državni rekord Jovančiča (dosedaj so rekord imeli Kovačić, Kling in Bauer — 10.7) je med petimi najboljšimi letošnjimi rezultati v Evropi. Progo 100 m so pretekli v istem času še Haas, Fuertterer (Nemčija), Sanadze (SZ) in Broz (ČSR).

TENIS

Danes nadaljevanje tekem za Davisov pokal

Danes se prično četrtfinalne tekme evropske cone za Davisov pokal. V Kopenhagnu bo srečanje med Filipini in Dansko; v Parizu: Francija - Nemčija; v Bruslju: Velika Britanija - Belgija; v Turinu: Švedska - Italija. Razen Filipinov, ki so nadomestili Argentino, se bodo spoprijela ista moštva kot lani. V semifinale so se lani plasirale Francija, Belgija, Italija in Danska; lahko bi se zgodilo, da bo tudi letos tako. Ne bi pa hoteli biti napačni preroki, kajti nekateri favoriti so pred kratkim slabo igrali, medtem ko so nekateri manj favorizirani v odlični formi.

Igre med Italijani in Švedi bodo v tem redu: danes popoldne Bergelin-Gardini, Davidson-Merlo; v soboto: Cucelli in M. Del Bello - Davidson in Bergelin; v nedeljo Davidson-Gardini, Bergelin-Merlo.

Filipinci in Danci pa bodo igrali: danes popoldne Ulrich-Deyro, Nielsen-Ampon; v soboto v dvoje — isti; v nedeljo zopet isti z zamenjanimi nasprotniki.

* * *

BRISTOL, 11. — Tukaj je teniški turnir za prvenstvo zahodne Anglije. Danes je Angležinja Mortimer premagala tretjo Američanko Fry s 7:5, 6:2. Američan št. 2 Vic Seixas se je z zmago nad Angležem

Papirnati bankovci izgubijo veljavo

Goriška prefektura ponovno poziva, da 30-6-1935 preneha legalni obtok sledečih papirnatih bankovcev:

1. bankovci «Bance d'Italia» po 50 in 100 lir (ostanejo v obtoku samo državni bankovci, ki imajo zadaj na levi strani napisamo: «L 24-12-1951 N. 1405»).

2. bankovci po 500 in 1.000 lir vseh vrst razen tistih, ki so stopili v obtok leta 1951, (majhne oblike, ki so bili izdani z ministrskim dekretom na levi strani sliko Cerere na levi strani sliko Cerera (bankovci po 500 lir); in ženski profil povzet iz skupine «Tre grazie» Botticellija (bankovci od 1.000 lir);

3. začasni vrednostni papirji «Bance d'Italia» od 5.000 lir in 10.000 lir.

Po 30.6.1953 lastniki zgoraj navedenih bankovcev jih lahko zamenjajo z izročitvijo podružnicam «Bance d'Italia» do dne 30.6.1954. Po tem dnevu bodo zgoraj navedeni bankovci naveljavni.

Lahkoatleti iz Jugoslavije 21. junija v Stuttgartu

STUTTGART, 11. — V lahkoatletskih krogih vlada veliko zanimanje za mednarodni lahkoatletski miting, ki bo 21. junija v Stuttgartu. Poleg domačinov bodo nastopili lahkoatleti iz osmih držav, med njimi tudi iz Jugoslavije. Najbolj zanimiva bosta teka na 1000 in 3000 m. Na 1000 m bo do poleg olimpijskega prvaka na 1500 m Luksemburžana Barthela nastopili še Nemec Luegg, Norvežan Boysen, Danec Lilsen itd.. Barthel bo skušal porušiti svetovni rekord na 1000 m. Na 3000 m bodo poleg svetovnega rekorderja Gastona Reiffa nastopili še Nemca Schade in Gude, Finec Julin in Jugoslovan Ceraj. Na tekmovanju bodo poleg evropskih atletov nastopili tudi nekateri najboljši Američani.

* * *

V soboto in nedeljo bodo gostovali v Kopru športniki iz Kočevja v Sloveniji. Tekmovali bodo v odbojki, namiznem tenisu in lahki atletiki.

Nov rekord Zatopkove

DUNAJ, 11. junija. — Čehoslovaška olimpijska zmagovalka v metu kopja Dana Zatopek, žena svetovnega rekorderja Zatopka, je dosegla nov svetovni rekord z rezultatom 50.57 m. Prejšnji olimpijski rekord Zatopkove je bil 50,47 m.

Letos bo v Meranu kajakaško prvenstvo

MERAN, 11. Za svetovno kajakaško prvenstvo, ki bo 19. julija v Meranu, se je že prijavilo 13 držav: Avstrija, ČSR, Danska, Finska, Zahodna Nemčija, Norveška, Švica, Anglija, Jugoslavija, Belgija, Francija in Italija. Tekme bodo na reki Adiži in potoku Passirio.

BRUSELJ, 11. — Belgijska sabljaška zveza javlja, da se je že 18 držav prijavilo za svetovno prvenstvo, ki bo od 15. do 28. julija v Bruslju. Te države so: Avstralija, ZDA, Nemčija, Cile, Danska, Finska, Velika Britanija, Holandska, Madžarska, Italija, Japonska, Luksemburg, Poljska, Posarje, Švedska, Švica, Jugoslavija in Belgija.

* *